

Rus kəşfiyyatının növbəti çirkin oyunu

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

Nº24 (3363) 15 iyul / 2025-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**Rusiyada
azərbaycanlılara
qarşı
repressiyalar
artır**

Azərbaycan gömrüyündə böyük rəzalət

Dövlət Gömrük Komitəsi
sahibkarı necə müflis etdi...

GÜNÜN NƏBZİ

Aktual

**Polad
Həşimovsuz
5 il...**

14 iyul Qəhrəman Generalımızın
şəhadətə ucaldığı gündür

4

Fakt

**Bu, biza deyil, Siza
qarşı hörmətsizlikdir!**

Ədliyyə naziri Fərid Əhmədova
ikinci açıq məktub

3

Xəbər

**Şəhid bacısının
torpağı zəbt edilib**

Qusar sakini Pirverdiyevin
qohumlarını ittiham edir

2

Mövqe

**Azərbaycanda vətəndaş
cəmiyyəti varmı?**

"Yarımçıq həqiqət ağ
yalandan təhlükəlidir"

11

Cəmiyyət

**Bahadır, milli qəhrəman
kimdir, kim sayılmalıdır?**

(Dördüncü türkçülük
çalışmalarına)

6

Toplum

**Məktəblidən təhsil
nazirinə açıq məktub**

"Əgər təhsil bu cür davam edərsə, biz yalnız
dərslərdən deyil, gələcəkdən də uzaqlaşacağıq"

7

Xəbər

**Naxçıvanda Talibovun
kadrına yüksək vəzifə verildi**

Cəlil Rüstəmov hansı xidmətlərinə
görə Kəngərli Rayon icra başçısına
müavin təyin olunub?

2

**"Göygöl Prokurorluğu
övladımın qanını batırır"**

Kəlbəcər sakini Yasin
Allahverdiyevdən Prezidentə müraciət

Kəlbəcər rayonu, Allıkənd kənd sakini, hazırda
Gəncə şəhəri, Gülistan qəsəbəsində yerləşən
ADAU-6 yataqxanasında yaşayan Allahverdiyev
Yasin İman oğlu "Hürriyyət" in redaksiyasına şika-
yət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitə-
silə Prezident İlham Əliyevə müraciət edir:

7

Toplum

LAYIHƏ

**Boz səhralardan
yaşı meşəliyə...**

Azərbaycanda yararsız torpaq sahələrinin
tezliklə əkinə yararlı ərazilərə çevrilməsi kənd
təsərrüfatının inkişafına da mühüm təsir göstərər

Son illər əksər dünya ölkələrini düşündürən ən
böyük problemlərdən biri ekoloji tarazlığın pozul-
masıdır. Bunun da bir çox səbəbləri var. Şübhə-
siz, bu problemin ən başlıca səbəblərindən
biri müharibələrin artmasıdır...

5

Makronun arvadı haqda danışanlar ölür...

Prezidentin həyat yoldaşının "cinsiyyətini dəyişdiyini" deyənlər niyə "intihar edir"?

Fransa prezidenti Emmanuel Makronun biabırçılığı ilə bağlı qalmaqlar səngimir. Son dövrlər arvadı Brijit tərəfindən tez-tez təhqir edilən Makronun nəinki ölkədə, öz ailəsində də nüfuzunun olmadığı ortaya çıxdı. Fransa adına həqiqətən də bibabırçılıqdır. Təsəvvür edin, bir ölkənin prezidenti həyat yoldaşı tərəfindən kameralar önündə şillələnir. Vyentanama səfəri zamanı Fransa prezidenti bu vəziyyətlə üzləşdi. Təyyarənin qapısı açılarkən, jurnalistlər Makron və həyat yoldaşının düşməsinə kameralara çəkirdi. Görünür ki, Makron və arvadı həmin vaxt nəyinə mübahisəsini edirdi və kameraların çəkdiyindən xəbərsiz olan Brijit ərinə - Fransa prezidentini şillələdi. Yelisey sarayı baş verənlərə "don" geyindirməyə çalışsa da, hər şey dünyanın gözü önündə baş vermişdi.

Makronun Böyük Britaniya səfəri zamanı arvadı Brijit tərəfindən hörmətsizliyə məruz qalması da təsdiq etdi ki, Fransa prezidenti ailəsində söz sahibi deyil. Ailəsində söz sahibi olmayan Makronun Fransada qurduğu faktiki diktatura isə "evinde arvadına söz deyə bilmir, özünü başqa insanlara hücum etməklə təsdiqləyir" ifadəsini öne çıxarır.

Fransada Makrona müxalif olan şəxslərin müəmmalı şəkildə ölməsi də bu ölkədə de-fakto diktaturanın qurulduğu təəsüratını yaradır. İyulun 7-də Fransa parlamentinin deputatı, sağçı Respublikaçılar partiyasının üzvü Olivye Marleksin cəsədi evində tapıldı. Rəsmi mə-

lumatda deputatın özünü asdığı deyilsə də, ictimai müzakirələrdə onun öldürüldüyü versiyası müzakirə olunur. Çünki 54 yaşlı deputat Makronun əsas tənqidçilərindən biri idi. O, Makronu 2014-cü ildə nüvə stansiyaları üçün turbinlərin əsas tədarükçüsü olan Fransa şirkəti "Alstom"un enerji bölməsini ABŞ-ın "General Electric" şirkətinə satmaqda günahlandırır.

Eyni zamanda, Fransa prezidentinin sövdələşmələrdə maxinasiyalara yol verdiyini deyirdi. Bununla bağlı müxtəlif faktlar təqdim edən deputatın evində "asılmış vəziyyətdə" tapılması Makron tənqidçilərini sui-qəsdlə aradan götürür versiyalarını gücləndirib.

Lakin Marleksin "intiharı" Makronin tənqidçilərinin ilk ölümü deyil. İyunun 29-da həkim Fransua Favrin müəmmalı "intiharı" da bu şübhələri artırdı. Fransalı həkim Makronun arvadı Brijitin əvvəllər kişi olduğu,

cərrahi yolla cinsiyyətini dəyişdirdiyi haqda araşdırmalarda əsas mənbələrdən biri kimi çıxış edirdi.

Amerikalı jurnalist Kandas Ounes "Brijit olmaq" adlı araşdırmasında cərrah Favrin fikirlərinə də yer verir. Fransalı hə-

diyi fikirlərini daha da gücləndirdi. İstisna edilmir ki, Makron məhkəmənin günahsız olduğunu təsdiqlədiyi həkim Favri suidi-

kim digər nəşrlərin bu haqda araşdırmalarında da dəfələrlə çıxış edib. Onun yaxın dövrdə Brijit Makronun cinsiyyətini dəyişdirdiyi haqda ətraflı müsahibə verəcəyi gözlənilirdi. Və bu müsahibədən öncə yaşadığı binanın 12-ci mərtəbəsindən "yığılaraq" ölməsi şübhələri gücləndirdi. Fransa polisi Fransua Favrin ölümünü "intihar" kimi təqdim etsə də, onun ailəsi bununla razılaşmır. Hesab edirlər ki, həkim Favr məhz birinci xanım Brijitlə bağlı çıxışlarına görə qətlə yetirilib.

Daha öncə Makron ailəsi həkim Fransua Favri bu məsələyə görə məhkəmə vermişdi. Məhkəmə isə həkim haqqında hökm çıxarmadı. Bu, Makronun arvadının cinsiyyətini dəyişdir-

qəsdlə aradan götürüb.

Bütün bunlar Fransanın Makronun idarəçiliyi altında tarixinin ən biabırçı dövrünü yaşadığını deməyə əsas verir. Hazırda Fransa Rusiya ilə müqayisə olunur. Çünki Rusiyada hakimiyyətə müxalif olanlar müəmmalı şəkildə aradan götürülür və heç birinin ölümü dəqiq araşdırılmır. Makron da Fransanı Rusiya yolu aparır.

Müxalif olanlar və tənqidçiləri bir-bir aradan götürür, medianı susdurur. Faktiki olaraq, ölkədə diktatura rejimi qurub. Amma Avropanın diktatoru imicini qazanan Makronun ailəsində hörməti olmadığı, arvadı tərəfindən döyüldüyü faktı Fransa prezidentinin biabırçılığına da diqqət çəkir.

İlk uçan maşın təqdim olundu

Yeni nəsil pilotsuz uçuş aparatlarının hazırlanmasında ixtisaslaşan "FusionFlight" şirkəti yeni "Axion" modelini təqdim edib.

Bu barədə ixbt.com saytı xəbər verir.

Şaquli qalxma və eniş aparatı səkkiz mikro-turbin reaktiv mühərrikə təchiz olunub, bu da ona müxtəlif hava məkanı missiyalarını yerinə yetirmək üçün geniş imkanlar verir.

Maksimal uçuş çəkisi 230 kiloqramdır və di- zəl yanacaq ilə işləyir. Səkkiz reaktiv mühərrik 1097 Nm təkən verir ki, bu da "Axion"a şaquli olaraq qalxıb enməyə, havada süzülməyə və üfüqi uçuşda 362 km/saat sürətə çatmağa imkan verir.

Bir mühərrik sıradan çıxsa belə, "Axion" qalan yeddi mühərrikə təhlükəsiz şəkildə enə biləcək. Maksimum sürətlə uçuş məsafəsi 15 də-

qiqədir. Rəsmi məlumatlara görə, "Axion" 10 kilometrə qədər yüksəklikdə uça bilər.

"Axion"un ilk uçuş sınaqları bu ilin sonuna planlaşdırılıb. O sifarişlə hazırlanacaq və qiyməti 290 min dollardan başlayacaq.

Əyləncə səhifəsi

Həbsxanadan çantada gizlənərək qaçdı

Fransanın cənub-şərqi-dəki Korba şəhərindəki həbsxanadan 20 yaşlı məhbus azadlığa çıxan kamera yoldaşının əşyaları olan çantada gizlənərək qaçmağı bacarıb.

Bu barədə "Report" BFMTV kanalı xəbər verir. Qeyd olunub ki, həbsxana rəhbərliyi hadisədən bir gün sonra xəbərdar olub.

Məhbus, insan alveri və oğurluq da daxil olmaqla bir neçə cinayətə görə cəza çəkib və həmçinin mütəşəkkil cinayətkarlıqla əlaqədə olduğu üçün istintaq altında olub. Hadisə ilə bağlı Penitensiar Müəssisə daxili araşdırmalara başlayıb.

Onun rəhbəri Sebastiyən Kovelin "BFMTV"-yə verdiyi məlumata görə, bu, çox nadir haldır və bir sıra ciddi pozuntuları göstərir. Qurum rəhbərliyinin nümayəndəsi bildirib ki, hazırda həbsxana 170 faiz doludur. Bundan əlavə, qaçışla bağlı araşdırma aparılır.

14,8 milyard dollar qazandıran aktrisa

Hollivud ulduzu Skarlet Yohansson kino tarixində ən çox kassa gəliri gətirən aktrisa seçilib. Milli.Az xəbər verir ki, bu nəticə Yohanssonun rol aldığı "Yura Dünyası: Dirçəliş" filminin premyerasından sonra qeydə alınıb. Film dünya prokatında ilk altı gündə 318 milyon dollar gəlir əldə edib.

Aktrisanın çəkildiyi bütün filmlərin ümumi gəliri 14,8 milyard dollar təşkil edir.

Bunun 8,7 milyard dollarını isə "Qisasçılar" (Avengers) seriyası və "Kapitan Amerika: Vətəndaş müharibəsi" filmləri qazandırır.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis" mətbəəsində çap edilib.

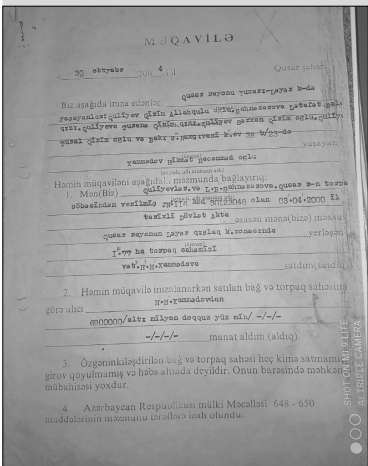
Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

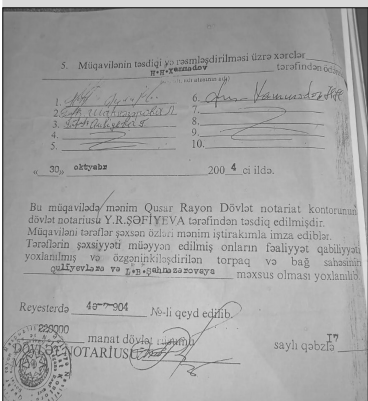

Şəhid bacısının torpağı zəbt edilib

Qusar sakini Pirverdiyevin qohumlarını ittiham edir

Qusar rayonu, Yuxarı Ləgər kənd sakini Quliyeva Lətifət Bala-verdi qızı tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, "Azərenerji" ASC-nin keçmiş prezidenti Etibar Pirverdiyevin qayını Xammədov Hikmət Həcənəd oğlu və əmisi oğlu, keçmiş icra nümayəndəsi Xammədov Kazım Məhsim oğlu əlbir olaraq, onun 1.77 ha torpaq sahəsini ələ keçiriblər:

zaraq bildirirəm ki, haqsızlığa uğramışam. Özüm şəhdi bacısıyam. Oğlum Quliyev Turan Qırım oğlu 44 günlük Vətən müharibəsinin iştirakçısıdır, vətərandır.

Bildirim ki, ailəmə məxsus 1.77 ha torpaq sahəmə "Azərenerji" ASC-nin keçmiş prezidenti Etibar Pirverdiyevin qayını Xammədov Hikmət Həcənəd oğlu və əmisi oğlu, keçmiş icra nümayəndəsi Xammədov Kazım Məhsim oğlu, əlbir olaraq, saxta sənəd çıxarıblar. Həmin torpaq sahəmi Quba Rayon sakini Mehdiyev Bahadır adlı şəxsə satmışlar.

7 ildir bütün rəsmi qurumlara şikayət etsəm də, baxan yoxdur. Hikmət Xammədov deyir ki, "hara istəyirsən şikayət elə, arxamda dayanan adamım var".

Keçirilən bütün məhkəmə proseslərində iştirak etmişəm. Saxta sənədlərin hər birini sizlərə də təqdim edəcəm. Qarşı tərəf məhkəmədə iştirak etməyib. Torpağa aid bütün sənədlər mənədir. Bu günə qədər vergisini də mən ödəyirəm. 18.06.2025-ci il üçün 117 manat vergi gəlib.

Əllərimdə olan saxta mikavilənin yarısı çap məşini, yarısı isə kompüterlə yazılıb.

Atamla anam boşanmadığı halda, onları sənəddə boşanmış göstəriblər. Guya atamla anam ayrılıb, mən və qardaşıma isə atılmış uşaqlar kimi saxta qəyyumluq alıblar.

Maraqlısı isə budur ki, həmin qəyyumluq arxivdə aşkarlanmayıb. Bizim dövlət qurumları bu qədər saxtakarlığa imza atır. Bütün bu dediklərimə dair əlimdə sənədlərim var".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Azərbaycan gömrüyündə böyük rəzalət

Dövlət Gömrük Komitəsi sahibkarı necə müflis etdi...

Kəlbəcər rayon sakinləri, hazırda Gəncə şəhərində yaşayan Məhərrəmov İlqar Sadiq oğlu və Məhərrəmov İlqar Sadiq oğlu tərəfindən "Hurriyyet" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçilər qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə müraciət edir:

"Cənab Prezident! Biz, Məhərrəmov İlqar Sadiq oğlu və Məhərrəmov İlqar Sadiq oğlu, Misis Ərəb Respublikasından Azərbaycana 1400 ton kartof idxal etmişdik. Kartof gəmi ilə Poti limanına, oradan 58 TIR vasitəsilə Gəncə Gömrük idarəsinə gətirildik.

Gömrükdə rəsmləşdirmə üçün müvafiq sənədləri təqdim etdik. Biz rüsumu 61 sentlə rəsmləşdirmək istədik, amma Dövlət Gömrük Komitəsində dedilər ki, 76 sentlə hesablanacaq. Bu, qəbul edilməz bir məbləğ idi. Çünki hər yük maşını üçün 11 min 240 manat ödəniş etməliydik ki, bu da bəri başdan zərərə düşməyimiz demək idi. Odur ki, qeyd olunan rüsumu ödə-

məyə etiraz etdik. Buna baxmayaraq, dedilər ki, komitə deyilən qiymətdən aşağı məbləğlə razılaşmır. Sonda məcbur qalıb, 25 TIR kartofu DGK-nın dediyi şərtlərlə rəsmləşdirdik. Beləliklə, hər maşında təxminən 4 min manat ziyan düşdü. Nəticədə, sürücülərin və gömrüyün pulunu ödəyə bil-medik.

Sonra qalan 33 TIR yüklə əlaqədar dəfələrlə Dövlət Gömrük Komitəsinə müraciət etdik. Dedik, kartofun tərkibində qızıl yoxdur ki, bu qədər baha qiymətə hesablasın, gəlin razılaşın, malımız xarab olmasın. Lakin yenə də laqeyd yanaşıldı, heç bir razılığa gəlinmədi. Beləliklə, mal uzun müddət gömrükdə qaldı və təxminən 750 ton kartof xarab oldu.

Nəhayət, təxminən 20 gün sonra dedilər ki, gəlin, 56 sentlə rəsmləşdirin. Sual verdim ki, əgər bu mümkün idisə, niyə əvvəldən belə etmədiniz? Təbii ki, veriləcək cavab belli idi...

Npvtəti dəfə 2 maşını 56 sentlə rəsmləşdirdim. Kartoflar xarab olmuşdu, iy-qoxu aləmi бүрүmüşdü. Bu iy az qala Gəncə şəhərini бүрүyürdü.

Hətta bu, sosial şəbəkələrdə də müzakirə olundu.

Beləliklə, 750 ton kartof məhv oldu. Halbuki, öncədən onu da təklif etmişdim ki, bu qədər kartofu məhv olmağa qoymayaq. Uşaq evinə, hərbi hissələrə, qocalar evinə və yaxud da türmələrə verək, heç olmasa kiməsə faydası olsun. Ona da razı olmadılar. Nəticədə, yüz tonlarla kartof torpağa basdırıldı. Görünür, Dövlət Gömrük Komitəsinin məqsədi 750 ton kartofu məhv etmək idi. Elə də oldu, məhsulum gömrük məmurlarının səhlənkarlığı nəticəsində xarab oldu.

Zamanında 56 sentlə razılaşsaydılar, mən də zərərə düşməzdim, büdcəyə də külli miqdarda vəsait daxil olardı. Hansı ki, təkə 27 maşın üçün qarşılığında dövlət büdcəsinə 300 min manat pul ödəmişəm. Qalan, xarab olan, basdırılan məhsula görə də büdcəyə 200-250 min ödəniş edərdim. Bununla həm mənim malım batmazdı, həm büdcəmizə pul daxil olardı, həm də xalqımız bu məhsulu alıb faydalanardı.

Məsələ ilə bağlı bir çox qurumlara müraciət etmişəm. Lakin heç bir köməklik olunmayıb. Sanki məni ziyan salan Dövlət Gömrük Komitəsi olmayıb!

Hazırda vergiyə, Qida Agentliyinə və sürücülərə külli miqdarda borcum var. Adını çəkdiyim qurumlar ancaq cərimə yazmaq üçün yaxşı işləyirlər. İmkan vermirlər ki, doğru-düzgün yolla vergini ödəyib, qazanc əldə edək.

Cənab Prezident!

Dövlət Gömrük Komitəsi sahibkarları məhv edir. Dövlət büdcəsinə təxminən 2 milyon manat rüsum ödəmişəm, amma indi sahibkarlıq fəaliyyətim məhv olub. Sizdən kömək istəyirəm və xahiş edirəm ki, Dövlət Gömrük Komitəsi və Qida Agentliyinin fəaliyyəti yoxlanılsın. Biz sahibkarları işimizdən soyudurlar. Onların təklif etdiyi qiymət heç bir sahibkara gəlir qazandırmır, əksinə bizləri müflis edir.

Sizdən onu da xahiş edirəm ki, məsələ ilə bağlı göstəriş verəsiniz, gətirdiyim məhsul Dövlət Gömrük Komitəsinin səhvi ucbatından xarab olduğu üçün, mənə dəyən zərər ödənilsin".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları çəkilən qurumları mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Naxçıvanda Talibovun kadrına yüksək vəzifə verildi

Kəngərli Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısına yeni müavin təyin edilib

NAXÇIVAN XƏBƏRLƏRİ

10

Cəlil Rüstəmov hansı xidmətləri nə görə Kəngərli Rayon icra başçısına müavin təyin olunub?

Bir neçə gün əvvəl, daha dəqiq desək, iyulun 10-da Naxçıvan MR Kəngərli Rayon icra başçısına müavin təyin olundu. Hurriyyet.az xəbər verir ki, bu vəzifəyə Rüstəmov Cəlil Abbas oğlu "lایق görüldü". C.Rüstəmovun məlum təyinatı Muxtar Respublikada geniş sözsöhbətə səbəb olub.

Belə ki, Naxçıvan MR Ali Məclisinin keçmiş sədri Vasif Talibova yaxınlığı ilə tanınan bu şəxsin yenidən yüksək vəzifəyə təyin olunması çoxları tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Qeyd edək ki, Cəlil Rüstəmov Talibov dönəmində Naxçıvan Ali Məclisi Aparatının Hüquq şöbəsinin müdiri vəzifəsində işləyib.

"Naxçıvanda nə qədər anormal qanunlar var, bunun qələmindən çıxıb", -

deyə sakinlər bildirir. Ustəlik, o, Vasif Talibov və müavini Azər Zeynalovun bütün çirkli işlərinin icraçısı və müəlliflərindən biri kimi tanınıb. İddia olunur ki, Naxçıvanda bir çox günahsız insanların həbsdə Cəlil Rüstəmovun əli olub.

"Rüşvətin və "paket" in kitabını bu yazıb, aylıq yığıma və onun bölüşdürülməsinə şəxsən nəzarət edib", - deyən mənbənin sözlərinə görə, Naxçıvan sakinləri C.Rüstəmovun qanunsuz əməlləri nəticəsində illərlə zülm çəkib. İndi sakinlər haqlı olaraq sual edirlər ki, Cəlil Rüstəmov hansı xidmətlərinə görə Kəngərli Rayon icra başçısına müavin təyin olunub?

KƏNAN

Redaksiyadan: Mövzunu araşdıracağıq. Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Cənab Nazir!

Sizə ötən müraciətimdə vəzifəyə təyin olduğunuz gün, bir çox vətəndaş kimi, şəxsən bu sətirlərin müəllifinin də böyük ümidlər içində olduğunu qeyd etmişdim. Bunun səbəbləri haqda artıq Sizə və oxucularımıza məlumat verdiyimdən, təkrarçılığa yol vermək istəmirəm. Amma bu gün çox təəssüflə bildirmək istəyirəm ki, ədliyyə sistemindəki özbaşınalılara son qoyacağınıza olan ümidimiz Sizə ilk müraciətimdən sonra təmimlə itmək üzrədir.

Şəxsən mənə elə gəlir ki, vəzifədə olduğunuz təxminən 17 ay ərzində vətəndaşların gözləntilərini və cənab Prezidentin etimadını doğrulda bilməmişiniz. Hətta üzülərək qeyd edirəm ki, rəhbərlik etdiyiniz qurumda vəziyyət günbəgün daha da pisləşir. Görünür, ya “köhnə qurdlar” Sizi saymır, ya da Siz öz “dişsiz” idarəçilik metodunuzla Ədliyyə Nazirliyindəki mövcud problemlərin həllinə nail ola bilmirsiniz. Yaxud, o da mümkündür ki, heç bu problemlərin həllində maraqlı da deyilsiniz.

Hörmətli Nazir!

Yuxarıda sadaladığım fikirlər təkcə jurnalist kimi deyil, həm də vətəndaş olaraq şəxsi düşüncələrimdir. Bəlkə də haradasa yanlışlığa yol verirəm, amma əfsuslar olsun ki, qarşılaşdığım problemlər, şahidi olduğum hadisələr məndə fərqli düşüncəyə gəlməyə əsas vermir. Amma çox istərdim ki, bu fikirlər yanlış olsun. Çünki hüquqi dövlətdə yaşayan hər bir vətəndaş kimi, mənim də arzumdan biri ölkəmizdə qanunların “şah olmasıdır”. Nə yazıq ki, hazırda arzularımızla mövcud realiaqlar bir-biri ilə təzad təşkil edir. Hətta belə demək mümkündür ki, bu gün ədliyyə sistemində qanunlar “dar ağacı”na çəkilib, yaxud da xırda məmurların bahalı ayaq-qabıllarının dabanı altında əzilir, tapdalanır.

Əlbəttə, bu misraları qələmə alarkən son dərəcə qərəzsiz olmağa çalışıram. Odur ki, hansısa fikrimdə ədalətsizlik, qeyri-obyektivlik hiss etsəniz, məmnuniyyətlə aydınlaşdırmağa, sübut etməyə, lazım gəlsə səhvimi düzəltməyə hazıram.

Hörmətli Fərid Əhmədov!

Sizə cəmi 1 ayın içərisində İKİNCİ AÇIQ MƏKTUB ünvanlamağım heç də səbəbsiz deyil. Yeri gəlmişkən, indiyədək hansısa nazirə, yüksək rütbəli məmura qəzet, yaxud sayt üzərindən müraciət etmək vermişəm olmayıb. Amma hüquq sistemi-

Bu, biza deyil, Sizə qarşı hörmətsizlikdir!

Ədliyyə naziri Fərid Əhmədova İKİNCİ AÇIQ MƏKTUB

Doğrusunu bilmək istəyirsinizsə, birinci müraciətimdən sonra heç ağıma da gəlməzdi ki, qeyd olunan problemin həlli bu qədər uzanar və Sizə ikinci dəfə müraciət etmək məcburiyyəti qarşısında qalaram. Üstəlik, ötən yazımın əsasında haqsızlıqla üzləşən vətəndaşın redaksiyamıza müraciəti dayanırdısa, bu dəfə ədliyyə sistemindəki bir çox eybəcərliklər, xüsusilə də canlı şahidi olduğum hadisələr məni ikinci dəfə Sizə AÇIQ MƏKTUB ünvanlamağa vadar etdi...

rahat etmişdi. Belə ki, həmin yazıdan sonra sözügedən şəxslər ya şəxsən, ya da müxtəlif tanışlar vasitəsilə bizdən - məndən və zərərçəkən Üliyyə Həsənovadan “şikayətimizi geri götürməyi” xahiş edirdilər. Əslində, ortada hər hansı şikayət faktı yox idi. Olsa belə, o şikayət aylar öncədən rəhbərlik etdiyiniz qurum tərəfindən cavabsız buraxılmışdı. Amma, görünür, bu dəfə öz vəzifələrinə itirmək qorxusu onları təşvişə saldığından, hər iki şəxs - Fizuli Hüseynov və Vüqar Aliyev çoxsaylı xahişlər edərək, problemin həlli ilə bağlı əvvəlcə 3 gün, sonra 1 həftə, daha sonra 10 gün vaxt verməyimizi istəyirdilər. Lakin təxminən 1 ay sonra aydın oldu ki, bu şəxslərin əsl niyyəti məhkəmə qərarı ilə

dələduz olduğu təsdiqlənən, cavabdeh Bəşirov Şahin Bəşir oğlunu müdafiə etmək olub. Söhbət ondan gedir ki, Ş.Bəşirovun Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətində (DTX) çox da mühüm olmayan vəzifədə çalışan yeznesi icraçılarla hansısa şəkildə “anlaşmışdı”. Hər halda, bunu zərərçəkən xanım iddia edir.

Bundan sonra mənə aydın oldu ki, deməli, artıq Ədliyyə Nazirliyində tanışlıq, tapşırıq, xahiş və şəxsi maraqlar qanunlardan, eləcə də qurumun rəhbərinin - Sizin nüfuzunuzdan yuxarıda dayanır. Halbuki ilk günlər elə düşünürdük ki, icraçılar şəxsən Sizin, yaxud da Ədliyyə Nazirliyinin hansısa yetkili məmurunun göstərişi ilə problemin həllinə cəhd edirlər. Lakin

sonda aydın oldu ki, bu şəxslər sadəcə zaman qazanmaqla bizi yola veriblər. Görünür, “biz öz işimizi gördük, artıq nə istəsəniz yazsa bilərsiniz” əminliyi də məhz burdan qaynaqlanır. Amma düşünürük ki, bu, bizə deyil, məhz Sizə qarşı hörmətsizlikdir.

Cənab Nazir!

Bu günlərdə o da məlum oldu ki, Sabunçu rayon İcra Şöbəsinin rəisi Füzuli Hüseynovun guya cavabdeh şəxsin adına torpaq sahəsi olduğu və üzərinə həbs qoyularaq zərərçəkən şəxsin xeyrinə hərracda satılacağı haqda dediyi sözlər, bizə təqdim etdiyi sənədlər də saxta imiş(-FOTO). Ən maraqlısı isə odur ki, bu saxta sənəd məhz F.Hüseynovun iş otağında hazırlanmış və zərərçəkən şəxsə təqdim olunmuşdu.

Hörmətli Nazir!

Siz səlahiyyətiniz gərəyi ölkədə hüquq və ədalətin qorunmasına məsul və cavabdeh şəxslərdən birsiniz. İndiyədək keçdiyiniz həyat yolunun şəffaf olduğuna şübhəmiz yoxdur. Amma bir daha üzülərək qeyd edirik ki, rəhbərlik etdiyiniz qurumda baş verənlər, xüsusilə də məhkəmənin qanuni tələbənin icra olunmamasına müqavimət göstərilməsi təkcə dövlətimizə, rəsmi qurumlara inamı sarsıtmır, bu, həm də konkret olaraq Sizin barənizdə yanlış təsəvvürlər formalaşdırır.

Odur ki, Sizdən Ədliyyə Nazirliyindəki özbaşınalılara son qoyulması, məhkəmə qərarlarının əleyhinə çıxan icra məmurları - Fizuli Hüseynov və Vüqar Aliyevin barəsində hüquq müstəvisində tədbirlər görülməsi, o cümlədən vətəndaş Həsənova Üliyyə Sabir qızının dələduzluqla ələ keçirilən vəsaitinin ona qaytarılmasının təmin olunmasına göstəriş verməyinizi xahiş edirik. İnanırıq ki, Sizin bu sahədə atacağınız addım ədliyyə sistemində özbaşınalılıqlarla məşğul olan insanların qanunsuz əməllərinin qarşısını almaqla yanaşı, “dar ağacı”ndan asılı qalan qanunlarımızın işlək mexanizmə keçməsinə təkan verəcəkdir.

Jalə FAMILQIZI

P.S. Ümid edirəm ki, bu yazıda qaldırılan problemə elə buradaca nöqtə qoymaq mümkün olacaq...

Dünən, iyulun 14-də Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin general-mayoru, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 3-cü Ordu Korpusunun komandir müavini - Qərargah rəisi Polad Həşimovun şəhadətə ucalmasından beş il ötdü.

Xatırladaq ki, Polad Həşimov 1975-ci il yanvarın 2-də Qəbələ rayonunun Vəndam qəsəbəsində anadan olub.

Anası Səmayə Həşimova oğlunun hüquqşünas olmasını arzulayırdı. 1992-ci ildə Qarabağda şiddətli döyüşlərin olduğu dövrdə Polad Həşimov hərbiçi olmağı qərara aldığı bildirir. Anası çətin bir peşə olduğu üçün buna icazə verməyə də, atası artıq buna razılıq vermişdi. Həmin ilin avqustunda Polad Həşimov sənədlərini hərbi məktəbə verib.

1992-ci il avqustun 1-də Bakı Ali Birləşmiş Komandanlıq Məktəbinə qəbul olan Polad Həşimov 1995-ci ildə oranı "motoatıcı" ixtisası üzrə bitirib. 2014-cü ilin iyul ayında isə o, Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasına daxil olub və 2016-cı ildə "hərbi idarəetmə" üzrə magistr dərəcəsi alıb.

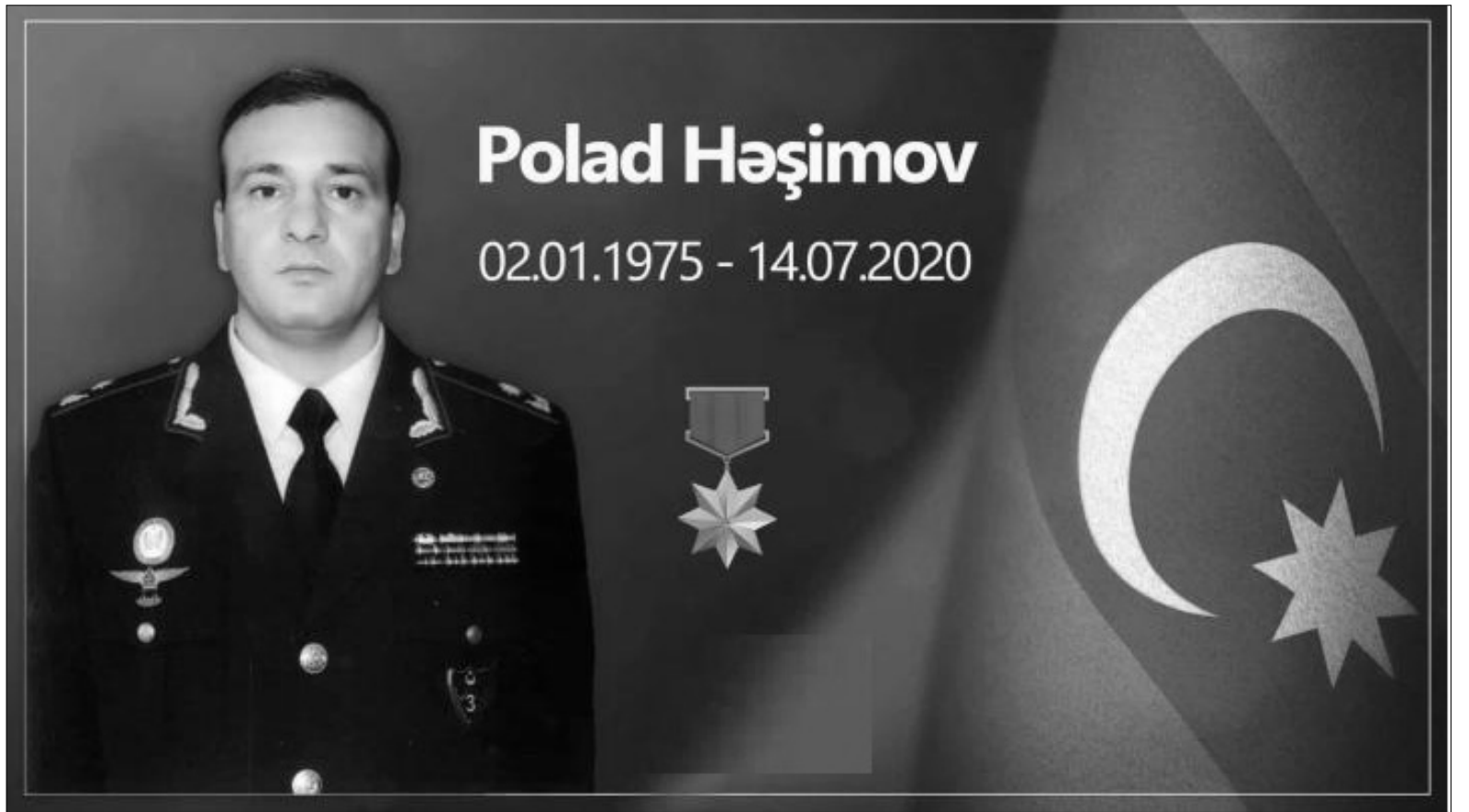
Polad Həşimov 1992-ci ilin noyabr ayında Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Ağdam rayonunun Mərzili və Novruzlu kəndlərinin müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərə qatılıb. 702-ci motoatıcı briqadanın heyətində təlimlərdə olan Polad Həşimov 1994-cü ilin fevral ayında Murovdağ əməliyyatı zamanı Murov dağı silsiləsində "Güzgü", "Koroğlu" və "Ömər" postları uğrunda gedən döyüşlərdə savaşıb. Həmin ildə o, Müdafiə Nazirliyi tərəfindən İstanbulun Tuzla rayonunda yerləşən Piyada Məktəbində üç aylıq təlimlərə göndərilib.

Birinci Qarabağ müharibəsinin bitməsindən sonra Polad Həşimov daim cəbhə bölgəsində olan hərbi hissələrdə xidmət edib. Polad Həşimov 1995-2017-ci illər ərzində motoatıcı təqım komandiri vəzifəsindən hərbi hissənin komandiri vəzifəsinə qədər müxtəlif vəzifələrdə çalışıb.

Polad Həşimov 28 yaş olanda "mayor" hərbi rütbəsi alıb və 2003-cü il iyunun 14-də Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin 887 nömrəli Fərmanına əsasən, "Hərbi xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edilib.

Altı il sonra isə Polad Həşimov "polkovnik-leytenant" hərbi rütbəsi alıb və 2009-cu il iyunun 25-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən "Vətən uğrunda" medalı ilə təltif edilib. 2014-cü ilin iyununda o, xidməti vəzifələrini və hərbi hissənin qarşısında qoyulmuş tapşırıqları yerinə yetirən zaman fərqləndiyinə görə Prezident İlham Əliyevin 575 nömrəli Sərəncamına əsa-

Polad Həşimovsuz 5 il...

14 iyul Qəhrəman Generalımızın şəhadətə ucaldığı gündür

sən, 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilib.

2016-cı il aprelin 1-dən 2-nə keçən gecədən başlayaraq Azərbaycan və Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri arasında cəbhənin Tərtər və Cəbrayıl-Füzuli istiqamətlərində şiddətli döyüşlər başlayıb. Tarixə Aprel döyüşləri olaraq yazılan hərbi əməliyyatlar zamanı Polad Həşimov 1-ci Ordu Korpusunun komandir müavini - Qərargah rəisi idi. Cəbhənin Tərtər rayonu istiqamətində gedən döyüşlərin idarə edilməsi məhz ona həvalə olunub. Gecə döyüşləri zamanı Polad Həşimovun Talış istiqamətində olan əlverişli mövqelər, strateji nöqtələr, o cümlədən Talış yüksəkliyi Azərbaycan Ordusu tərəfindən işğaldan azad edilib.

Polkovnik Polad Həşimov Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün qorunub saxlanılmasında xüsusi xidmətlərinə və Silahlı Qüvvələr qarşısında qoyulmuş tapşırıqları yerinə yetirən zaman fərqləndiyinə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 20 aprel 2016-cı il tarixli 1967 nömrəli Sərəncamına əsasən, 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilib.

Aprel döyüşləri zamanı Tərtər rayonu istiqamətində gedən döyüşlərin idarə edilməsi xidmətlərinə görə Polad Həşimova mənzil

hədiyyə edilir. Kirayə mənzildə yaşamasına baxmayaraq, Polad Həşimov həmin mənzili Aprel döyüşləri zamanı şəhid olan hərbiçinin ailəsinə bağışlayır.

2019-cu il iyunun 24-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 1286 nömrəli Sərəncamına əsasən, Polad Həşimova "general-mayor" ali hərbi rütbəsi verilib. Bununla da Polad Həşimov XIX əsrdə yaşayan İsmayıl bəy Qutqaşınıdan sonra Azərbaycanın tarixində Qəbələdən general rütbəsi alan ilk hərbiçi olub.

2020-ci il iyunun 12-də günortaa saatlarından başlayaraq Ermənistan ordusunun bölmələri Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Tovuz rayonu sahəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin mövqelərini artilleriya qurğularından atəşə tutub. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bölmələrinin cavab tədbirləri görməsi nəticəsində Ermənistan ordusunun hücum cəhdinin qarşısı alınıb və Ermənistan ordusu geri oturdulub.

Iyulun 12-dən 13-nə ötən gecədə Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Tovuz rayonu sahəsində gərgin anlar davam edib. Artilleriya və minaatanların tətbiqi ilə gedən gecə döyüşlərində Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bölmələrinin atəşi ilə Ermənistan ordusunun dayaq məntəqəsi, artilleriya qurğuları və canlı

qüvvəsi məhv edilib. Iyulun 13-də günorta saatlarında Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri tərəfindən cəza tədbirləri davam edib. Cəza tədbirləri nəticəsində Ermənistan ordusunun atəş mövqeləri, 20 nəfərdən çox şəxsi heyət, tabor qərargahı və digər hərbi hədəflər Azərbaycan Ordusunun dəqiq atəşi ilə darmadağın edilib.

Iyulun 13-dən 14-nə ötən gecə və səhər saatlarında Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Tovuz rayonu sahəsində şiddətli döyüşlər davam edib. Gecə döyüşləri zamanı Ermənistan ordusunun fəaliyyətinin qarşısının alınması məqsədilə görülən cəza tədbirləri nəticəsində ona məxsus müxtəlif təyinatlı hərbi nəqliyyat vasitəsi, döyüş vasitələri, müdafiənin dərinliyində yerləşən ehtiyatlar və canlı qüvvə məhv edilib.

General-mayor Polad Həşimov 2020-ci il iyunun 14-də səhər saatlarında Tovuz rayonu istiqamətində tabeliyində olan əsgərlərlə bir yerdə döyüş zamanı ön xətdə şəhid olur. Bir həftəyə yaxın davam edən döyüşlərdə polkovnik İlqar Mirzəyev, mayor Namiq Əhmədov, mayor Anar Novruzov, baş leytenant Rəşad Mahmudov, gizir İlqar Zeynallı, gizir Yaşar Babayev, MAXE əsgər Elçin Mustafazadə, MAXE çavuş Vüqar Sadiqov, MAXE əsgər Na-

zim İsmayılov, baş əsgər Elşad Məmmədov, əsgər Xəyyam Daşdemirov şəhadətə ucalırlar.

Polad Həşimov Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin hərbi əməliyyatlar zamanı şəhid olan birinci və yeganə generalıdır.

Tovuz döyüşləri zamanı şəhid olan general-mayor Polad Həşimovla vida mərasimi iyulun 15-də baş tutub. O, II Fəxri xiyabanda torpağa tapşırılıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iyulun 29-da Qəbələ rayonuna səfəri zamanı Polad Həşimovun adının əbədiləşdirilməsi olduğunu bildirib və bununla bağlı göstəriş verib.

Prezident İlham Əliyevin 9 dekabr 2020-ci il tarixli 2337 nömrəli Sərəncamına əsasən, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsində xüsusi xidmətlərinə və döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirən zaman göstərdiyi igidliyə görə Polad İsrayıl oğlu Həşimova ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verilib.

2021-ci il mayın 7-də Bakıda Pavel Naximov küçəsinin adı Polad Həşimov olaraq dəyişdirilib. 2021-ci il iyunun 22-də Bakının Xətai rayonunda Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı, şəhid general-mayor Polad Həşimovun adını daşıyan park istifadəyə verilib.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi

Son illər əksər dünya ölkələrini düşündürən ən böyük problemlərdən biri ekoloji tarazlığın pozulmasıdır. Bunun da bir çox səbəbləri var. Şübhəsiz, bu problemin ən başlıca səbəblərindən biri müharibələrin artmasıdır. Üstəlik, ötən əsrlərdən fərqli olaraq hazırda müharibələr qılınc-qalxan müstəvisində deyil, ağır silahlarla, xüsusilə də kimyəvi tərkibli kütləvi qırğın silahları ilə aparıldığından, atmosfərə atılan çirkli tullantıların həcmi də getdikcə çoxalır.

Təbii ki, günümüzdə sənaye müəssisələrinin - zavod və fabriklərin fasiləsiz çalışması, günbəgün saylarının artması da ekoloji tarazlığın pozulmasının əsas səbəblərindən biridir. Çünki bu müəssisələrdən havaya atılan çirkli tullantılar da təbiətdəki nizam-intizamın pozulmasına, oksigen miqdarının azalmasına gətirib çıxarır.

Əlbəttə, dünyanın "oksigen deposu"nun getdikcə tükənməsi, yeni yaşıllıqların məhvi də ekoloji böhranın yaranmasında başlıca amillərdən biridir. Hansı ki, bu gün bütün dünya ölkələrində müxtəlif səbəblərdən meşələrin talan olunması, çəmənliklərin

olunması üçün müəyyən işlərin görülməsinə də xüsusi zərurət var. Konkret olaraq bizim ölkəmizdə yaşıllıqların artırılması, yeni meşə zolaqlarının salınması bu məsələdə mühüm rol oynaya bilər. Kimsəyə sirr deyil ki, Azərbaycan ərazisində meşələrin ümumi sahəsi o qədər də çox deyil, cəmi 1213,7 min hektardır. Bu da ümumi ərazinin 11.8 faizini təşkil edir. Yəni ölkəmizdə adam başına təqribən 0.12 ha meşə sahəsi düşür ki, bu rəqəm ümumdünya miqyasında götürülən müvafiq orta statistik göstəricidən 4 dəfə azdır. Məsələn, Çin

tərəf, beləliklə, daxili bazarda ərzaq bolluğuna və qida məhsullarının ucuzlaşmasına gətirib çıxarır.

Ekspertlər onu da bildirirlər ki, ölkəmizdə boş qalan sahələrin təmizlənməsi və yararlı hala gətirilməsi üçün xarici sərmayəyə ehtiyac yoxdur. Onların fikrincə, bu sahədə uğurlu nəticə əldə etmək üçün Azərbaycanın iqtisadi gücü yetərlidir.

Digər tərəfdən, onu da nəzərə alsaq ki, hazırda bəzi Ərəb ölkələri, eləcə də Çin illərlə suya həsrət qalan səhraların, yararsız torpaqların yaşıllaşdırma proqramını uğurla icra edir və qısa müddətdə boz çöllər böyük meşələrə dönür, deməli, Azərbaycan üçün 4 yüz min hektar torpaq sahəsinə "can vermək" heç də çətin olmamalıdır. Yeri gəlmişkən, illər öncə ölkəmizdə bu sahədə müəyyən addımlar atılmasına cəhd göstərildi. Məsələn, Şamaxı, İsmayilli, Qobustan və sair rayonlarda eroziyaya məruz qalan ərazilərdə torpağın münbitliyini artırmaq üçün müəyyən tədbirlər planı hazırlandı. Lakin təəssüflə qeyd olunmalıdır ki, bu proses məntiqi sonluqla yekunlaşmadı. Doğrudur, hazırda ayrı-ayrı dövlət qurumlarının, xüsusilə də Heydər Əliyev

varma sistemi yolu ilə torpaqların təmizlənməsi, yaşıllaşdırma prosesinin həyata keçirilməsi daha asandır.

Əlbəttə, o da anlaşılandır ki, hazırda ölkəmizin qarşısında daha mühüm problemlər dayanır. Bunlardan biri tezliklə işğaldan azad olunan ərazilərimizdə yaşıyaşın bərpa olunmasına nail olmaqdır. Heç də təsadüfi deyil ki, bu proses sürətlə həyata keçirilir və elə bu gün (dünən-red.) Xocalının iki kəndinə daha 61 ailə köç etdi. Təbii ki, bütün bunlar bizim üçün sevindiricidir, vətəndaşlarımız öz dədə-baba yurdlarına qayıdırlar. O cümlədən, bununla yanaşı son 30 il ərzində işğal altındakı ərazilərimizin düşmən tərəfindən vəhşicəsinə dağıdılması, meşələrimizin kütləvi şəkildə məhv edilməsi prosesi yaşanır ki, artıq bu problem də öz həllini tapıb. İnanırıq ki, yaxın bir neçə il ərzində Qarabağda və işğaldan azad olunmuş digər ərazilərimizdə məhv edilmiş meşələrimiz bərpa olunacaq və bu, ekoloji problemin həllinə müsbət qatqıda bulunacaq.

Bir halda ki, ötən ilin noyabr ayında Azərbaycan dövləti çox nüfuzlu bir tədbirə - BMT-nin "COP 29" Beynəlxalq konfransı

Boz səhralardan yaşı meşəliyə...

Azərbaycanda yararsız torpaq sahələrinin tezliklə əkinə yararlı ərazilərə çevrilməsi kənd təsərrüfatının inkişafına da mühüm təsir göstərər

əkilərək müxtəlif təyinat üzrə istifadə edilməsi və s. problemlər dünyamızın oksigen qıtlığına səbəb olur. Heç də təsadüfi deyil ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) son illər bu sahədə böyük həyəcan təbili çalmaqdadır. Elə ötən ilin noyabr ayında Azərbaycanda keçirilən "COP 29" Beynəlxalq konfransı da bu dediklərimizin baris nümunəsi hesab oluna bilər. Söhbət ondan gedir ki, artıq ekoloji problem hansısa

dövlətlərin deyil bütün dünyanın ən aktual mövzularından birinə çevrilib. Bu səbəbdən də istər Azərbaycanda, istər də digər ölkələrdə atmosferin çirklənməsinə səbəb olan halların qarşısının alınması ümdə vəzifələrdən biridir. O cümlədən, yaşıllıqların məhvinə qarşı sərt tədbirlərin həyata keçirilməsi, cəzaların artırılması da təsadüf deyil.

Şübhəsiz, önəyici addımlarla yanaşı, ekoloji tarazlığın bərpa

göstərə bilərik ki, qonşu Gürcüstanda torpaqların 1/3-i meşələrlə örtülüdür, bu sahədə bizim ölkəmizə nisbətən xeyli öndədirlər.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycanda meşə zolaqlarının sahəsi az olmaqla yanaşı, əkinə yararsız torpaqların həcmi də kifayət qədər çoxdur. Belə ki, ölkəmizdə 400 (dörd yüz) min hektara yaxın tamamilə yararsız torpaq sahəsi mövcuddur. Bir halda ki, dövlət olaraq ekoloji tarazlığın pozulmasına qarşı tədbirlər görürük, deməli, yeni meşə zolaqlarının salınması ilə yanaşı, kənd təsərrüfatına yararsız vəziyyətdə olan ərazilərin səmərəli istifadə olunması haqda da düşünməliyik. Hansı ki, əksər ekspertlər bu cür ərazilərin təmizlənməklə, məhsul istehsalı üçün yararlı sahələrə çevrilməsinin mümkün olduğunu dilə gətirirlər. Onlar düşünürlər ki, şoran torpaqların bərpa olunması ölkədə kənd təsərrüfatı sektoruna da müsbət təsir gös-

Fondunun təşəbbüsü ilə müəyyən yaşıllaşdırma proqramları həyata keçirilir. Lakin bu proqramlar bir növ fərqli təşəbbüs xarakteri daşıyır və geniş sahələri əhatə etmir. Yəni bir halda ki, yararsız torpaq sahələrinin böyük hissəsi hələ də "toxunulmaz qalıb", deməli, bu sahədə hələ görüləcək çox iş var.

Onu da nəzərə alsaq ki, bu ərazilərin bir hissəsi Kürətrafi torpaq sahələridir, bura da su-

na ev sahibliyi etdi və rəsmi Bakı bir çox dünya ölkələrinə mühüm mesajlar verdi, deməli, Qarabağda, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizə Böyük Qayıdış proqramının uğurla icrası ilə yanaşı, ekoloji tarazlığın pozulmasına qarşı da mühüm addımlar atılmalıdır. Bu, bütün dünya ölkələrinə Azərbaycanın "COP 29" sonrası verdiyi mühüm mesaj olar.

"Hürriyyət"

Bu günkü anlayışımıza görə etnik, cinsi, düşüncə, şəxsiyyət, qrup kimliyindən asılı olmayaraq bizi ölümdən, əsarətdən, yağmadan, köləlikdən, gerilikdən, hər cür pisliliklərdən, bir sözlə əsas bəlalardan qurtaran, xüsusi xidmətlərinə görə seçilən, yaxşılığa qovuşduran, maraqlarımızı savunan, düşmənlə döyüşən şəxs bizimçün qurtarıcı birey, bahadır, qəhrəmandır, and yerimizdir. Hər kəs, hər toplum özü ilə bağlı belə bir qərar verə, yəni öz bahadığını, qəhrəmanını müəyyənləşdirə, seçə bilər. Sadalananların əksini edənlər bizimçün düşməndir, xaindir, düşmən üçüncü xidmətçidir. Bahadırın, qəhrəmanın aidiyyət əlamətləri ilə eyni olanlar haqlı olaraq onunla fəxr edə bilərlər. Bahadırlar, qəhrəmanlar uğrunda çalışdıqları, vuruşduqları xalqı uğura aparan əməli tərbiyəçilərdir.

Məmmədخان ƏZİZXANLI
Keçmiş prokuror

Hər bir ailə başçısı öz ailəsinin cavabdehi, bahadırı, qəhrəmanı, and yeridir. Sosial şərtlər dəyişməyincə bu ölçü, biç qüvvədə qalacaq.

Deyilənlərin məntiqindən göründüyü kimi, bahadır, qəhrəman olmanın əsas belirləyicisi, onun hansı etnikdən, cinsdən, düşüncədən, şəxsi, habelə qrup kimliyindən asılı olması deyil, onun bizi işğaldan, köləlikdən, gerilikdən, hər cür pisliliklərdən qoruyan, həyatımızda xüsusi xidmətləri olan, maraqlarımızı savunan, düşmənlə döyüşən qurtarıcı olmasıdır. Başqa sözlə, adamın kimliyi yox, əməli önəmlidir. Çünki kimlik əməlin yox, əməl kimliyin belirləyicisidir, nişançısıdır. Demək, bahadır, qəhrəman sayılan bizim etnikdən, bizim cinsdən, bizim düşüncə-

Bahadır, milli qəhrəman kimdir, kim sayılmalıdır?

...bahadırın, qəhrəmanın hər hansı əlamətini bölüşən kimsə - xalq, millət onu özünkü saymaqda, onunla qürur duymaqda haqlıdır və bu, o biri ortaqlarda əsla qıcıq yaratmalı deyil, çünki belə qısqanclıq düşüncə geriliyi əlaməti olardı...

dən, bizim qrupdan olmaya da bilər, ancaq düşməne qarşı bizi əsas bəlalardan qurtaran, inkişaf etdirən, bizim maraqları savunduğu qədər bizimkidir. Məni qoruyan, mənə xidmət edən seçkin mənim bahadırımdır, qəhrəmanımdır.

“Düşmənimin düşməni mənim dostumdur”, düşmənimin dostu dostum deyil, daha çox düşmənimdir, çünki düşmənimə yardım edəndir.

Bahadırın, qəhrəmanın mənim genimdən, elimdən, düşüncəmdən, dəstəmdən olması mənimçün baş ucalığıdır, mənəvi üstünlükdür.

Bu yanaşma fərqli bireylərin, şəxslərin, fərqli xalqların, fərqli güclərin həlledici maraqlar üçün aralarındakı fərqləri adlayıb qarşılıqlı dözümlü-
nə, əsas məsələlərdə birləşməsinə, yetərli güc olmaqla özlərini qorumasını, uğurunu təmin edir. Bu yol uzlaşa bilənlərin həyatda qalmasına, inkişafına, barışda yaşamasına, gelişməsinə ortam, şərait yaradır. Əgər Türklər vaxtında birləşməklə yetərli güc olub özlərini qoruya bilsəydilər, son 1386 ildə ərəblərə, farslara və ruslara yenilməzdilər...

İnsanların qarşılıqlı, habelə dövlətlə münasibətlərində inzi-bati, rəsmilik - təbəəlik və vətəndaşlıq öhdəliyi hüquqi olduğundan, soydaşlıqdan üstün sayılır, soydaşlıq mənəvi məsuliyyət yaradır, hüquqi yox. Ona görə də biz uğrumuzda çalışanları, savaşıqları özəl fərqli kimliklərindən asılı olmayaraq öz coğrafiyamızda, döv-

(Dördüncü türkçülük çalışmalarına)

İnsan həm də sosial faktordur. Adamın kimliyindən çox, əməli önəmlidir

lət yurisdiksiyamızda, özəl, milli maraqlarımızın qoruyucusu, özümüzün bahadırımız, qəhrəmanımız, and yerimiz saymalıyıq. Çünki onlar bu uğurları öz həyatları bahasına, bizimçün qazanıblar.

Eyni coğrafiyada, eyni dövlət yurisdiksiyasında olan bahadır, qəhrəman onun hansı etnikdən, cinsdən, düşüncədən, şəxsi, habelə qrup kimliyindən asılı olmayaraq, o arealın seçilən müsbət xarakterli, sayılan dəyəridir. Bu açıdan bahadır, qəhrəman kimliyindən asılı olmayaraq, ortağ dəyər daşıyıcısı, uğrunda çalışdıqlarının sevimlisidir. Bu cür ortağ dəyər olmaq həm də güc itkisinə, yenilməyə aparan fərqliliklərin, ziddiyyətlərin, bölücülüğün neytrallaşdırıcısı, aradan qaldırılması üçün iş birliyinin qurulması, birləşdiricisi olmaqla çox gərəkli şərtidir. Bu hal o qədər məntiqlidir ki, bunun əksi, yaxud bundan fərqli düşünlməsi gülünc görünür.

Əlbəttə, bahadırın, qəhrəmanın hər hansı əlamətini bölüşən kimsə - xalq, millət onu özünkü saymaqda, onunla qürur duymaqda haqlıdır və bu, o biri ortaqlarda əsla qıcıq yaratmalı deyil, çünki belə qısqanclıq düşüncə geriliyi əlaməti olardı...

Bununla belə, növlərin təkamülündən gələn canlıların, o cümlədən insanın genində qarışıqlıq doğulmuşdur o qədərdir ki, hansısa millətin öz özəlliklərinin mütləq arılığına, saflığına, alliliyinə aludə olmaqla iddia etməsi, onu başqasının haqqına girecək qədər qabartması (şovinizm), öz zatını, xalqının soyunu uyduruq “Allah” tərəfinə seçilmiş, başqalarından üstün sayması əsassız olmaqla gülüş doğurur. Ona görə də uyarlıqda yaşamaq üçün hər

şeyin sağlam, nisbi və hüquq bərabərliyində olması ilə barışmaq zorundayıq. Hələ onu demərim ki, genlərin çarpazlaşması daha sağlam gen yaradır...

Bahadırların, qəhrəmanların ortaqlığı etnoslar, xalqlar, millətlər arasında həm də qarşılıqlı sayğı, dözümlü, birlik yaradan faktorlardan biri kimi ortağ qürur mənbəyidir. Bu açıdan insanlıq daha çox birləşdirici faktorlara üstünlük verməlidir, nəinki ayrıcılıq.

Bununla belə, hər kəsin kimliyinə varılmalı, yalnız əməli qiymətləndirilməli, ümumi işimizə, maraqlarımıza dəxli olmayan yadların, habelə saxtaların bahadır, qəhrəman kimi bizə sırınması, əslində, münəqişə alması, pozuculuq məqsədilə edildiyindən əsla qəbul edilməzdir.

Özəl, milli dəyərlərin bu günə, bu keyfiyyətdə formalaşdığı, inteqrasiya olunduğu, daşındığı çağda başqasının da doğul sayılmalı olan haqqını tanımaq, gözdə tutmaq, saymaq əsla yaramaz.

“Hər şeyin axdığı və dəyişdiyi” (Heraklit, Hegel, K.Marks, F.Engels) açında, yeni dünyada dəyişməyən heç nə yoxdur, bizim özəl, milli dəyərlərimiz də, başqa sözlə bahadırlara, qəhrəmanlara baxışımız da o sıradan dəyişir. Bu məsələyə münasibətin fərqli çağlarda, fərqli olması normaldır. Dialektik materializm bilimi, elmi bunu öyrədir.

Mən bahadırlığa, qəhrəmanlığa bu günkü baxış bucağını sundum.

İnsan haqlarının uyarlıqda təminatı = üstün yaşama.

Bircə qalır vicdanlı tarixçilərimizin, araşdırmaçılarımızın tariximizi sadalanan parametrlərdə düzgün araşdırıb, xalqa çatdırması.

Məktəblidən təhsil nazirinə AÇIQ MƏKTUB

“Əgər təhsil bu cür davam edərsə, biz yalnız dərslərdən deyil, gələcəkdən də uzaqlaşacağıq”

Bakı şəhəri, Suraxanı rayonu, Hövsan qəsəbəsində yerləşən 76 sayılı orta məktəbin şagirdi İdris Əli Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil naziri Emin Əmrullayevə AÇIQ MƏKTUB ünvanlayıb. “Hürriyyət” həmin məktubu olduğu kimi dərc edir:

“Hörmətli Nazir! Mən 76 sayılı orta məktəbin şagirdiyəm. Lakin minlərlə şagirdin qəlbində yığılan səsi bu məktub vasitəsilə Sizə çatdırmaq istəyirəm. Artıq susmaq istəmirik. Biz dərsə qorxu

ilə gedirik. Çünki hər gün bizə ağır ev tapşırıqları, BSQ, KSQ imtahanları, səbəbsiz “2” qiymətləri, gündəlikdəki təzyiqlər və daim artan stress yüklənir. Bu, təhsil deyil. Bu uşaqlığın və gələcəyin zəhərlənməsidir. Ulu öndər Heydər Əliyev “Təhsil millətin gələcəyidir” demişdi. Əgər biz bu millətin gələcəyiykə, niyə bu qədər yük altında ezilirik?! Niyə bizi anlayan yoxdur?! Niyə bu qədər şagird gecələr ağlayaraq dərs edir, səhər isə yenə də “hazır deyilsən” cavabını alır?!

Cənab Nazir! Biz başa düşürük ki, hər kəsin ixtisası və rolu vacibdir. Amma real olaraq bir çox mənasız fənnlər (musiqi, təsviri incəsənət, texnologiya, fiziki tərbiyə və sair) formal şəkildə keçirilir. Şagirdlər maraqlanmır, müəllimlər sadəcə dərsə girib çıxır. Bu fənnləri tədris edən müəllimlər aylarla maaş verilir, amma nə faydası, nə nəticəsi var?! Bu, həm büdcə israfı, həm də vaxt itkisidir.

Biz aşağıdakıları istəmirik:
- *Məcburi və mənasız fənlər;*
- *Məcburi Çin dili;*
- *Elektron jurnalda, gündəlikdə ani və səbəbsiz qiymətlər;*
- *Sonsuz testlər, BSQ, KSQ və sınaqlar;*
- *Aşırı ev tapşırıqları və yükləmə.*
Biz aşağıdakıları istəyirik:
- *Seçim azadlığı;*

- *İnsana dəyər verən sistem;*
- *Ədalətli və anlayışlı müəllimlər;*
- *Stressiz, motivasiyalı təhsil.*
Biz öyrənmək istəyirik, amma sevrək - məcburi qaydada yox!
Əgər təhsil bu cür davam edərsə, biz yalnız dərslərdən deyil, gələcəkdən də uzaqlaşacağıq. Zəhmət olmasa, bu sözləri bir uşaq məktubu kimi yox, gələcəyin bir fəryadı kimi qəbul edin. Təhsili dəyişdirmək - gələcəyi dəyişdirməkdir. Biz isə dəyişiklik istəyirik. Və bu səs artıq susmayacaq.
Hörmətlə: İdris ƏLİ”.

"Göygöl Prokurorluğu övladımın qanını batırır"

Kəlbəcər sakini Yasin Allahverdiyevdən Prezidentə müraciət

Kəlbəcər rayonu, Allıkənd kənd sakini, hazırda Gəncə şəhəri, Güllüstan qəsəbəsində yerləşən ADAU-6 yataxanasında yaşayan Allahverdiyev Yasin İman oğlu “Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə müraciət edir:

“Cənab Prezident! Diqqətinizə çatdırım ki, ehtiyatda olan hərbi qulluqçuyam, Antiterror əməliyyatları və Vətən müharibəsi zamanı aşağıdakı medallarla təltif olunmuşam:

1) Vətən müharibəsi iştirakçısı medalı.
2) Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə üçüncü dərəcəli medalı.
3) On illik qüsursuz xidmətə görə medalı.

4) Kəlbəcərin azad olunması medalı. Bundan əlavə, Azərbaycan Veteranları, Şəhid ailələri, Müharibə Əlilləri İctimayi Birliyi tərəfindən Ordunun 100 illiyinə həsr olunmuş medallarla və çoxsaylı fəxri fərmanlarla təltif olunmuşam.

Sizi narahat etməkdə məqsədim ondan ibarətdir ki 18.05.2024-cü il tarixdə 19.09.2010 təvəllüdlü övladım Allahverdiyev Murad Yasin oğlu iki nəfər sinif yoldaşı tərəfindən öldürülərək, daşqın selə atılmışdır.

Dəfələrlə qəbullarda olmuşam, çoxsaylı ərizələr yazmışam, telefon danışığıları aparmışam və.s. buna baxmayaraq Göygöl Rayon Prokurorluğu övladımın qanını batırır.

Bir Azərbaycanlı kimi xahiş edirəm, mənə kömək edin. Artıq dözə bilmirəm,

bezmışəm. Bir qız övladıma görə birtəhər dözüürəm. Bəzən düşünürəm ki, ya cinayətə əl atım, ya da özümə qəsd edim. Çox çıxılmaz vəziyyətdəyəm.

Onu da nəzərinizə çatdırım ki, məhkəmənin qərarı olmadan, qəbri mənə qazdırıb, üç gün açıq saxlatdılar. Üç gün qəbirdə yatmışam. İki aydır “Space” televiziyasına, Amil Xəlilin verilişinə çıxırıq. Heç bir qrumun marağında deyil ki, bunlar çıxıb televiziyada canlı yayımda nə danışsınlar...

Övladımın qanını batırmaq istəyirlər. Xahiş edirəm, göstəriş verin, işə baxılsın. Hansısa maraqlar şəxslər imkan vermirlər ki, cinayət işi açılsın.

Qeyd edim ki, oğlum Muradı öldürən şəxslər bizim qohumlarımızdır. Şübhələnməyimə səbəb budur ki, Murad tapılmayan gün həmin ailələrlə əlaqə saxladım. Mənə

çox qarışıq sözlər dedilər. Gah dedilər boğulub, gah dedilər, meşəyə gediblər. Daha sonra dedilər ki, Elcanı sel aparırmış, Murad onu xilas edib.

Muradın cansız cəsədini yuyan şəxslər bu günə kimi deyirlər ki, başında xəsarətləri var, burnu qırılıb, sinəsində təpik izləri var idi. Sel aparmış adamın sinəsində təpik izi necə ola bilər? Bunun kimi bir çox sirlər var. Mənim günahım o olub ki, uşağı basdırmamış ekspertiza tələb etmədim. Hazırda da bütün qurumlar məni qınayır ki, vaxtında etməmişən, indi də sakit otur yerində.

Uşağın paltarını görəndə isə daha dəqiq əmin oldum ki, Muradı öldürüblər. Paltar qanın içindəydi. Uşağın cansız bədəninə paltar olmayıb. Paltar gizlədilmişdi, sonradan üzə çıxdı. Bu kimi şübhələrə əsasən başa düşdüm ki, mənim uşağımı öldürüblər.

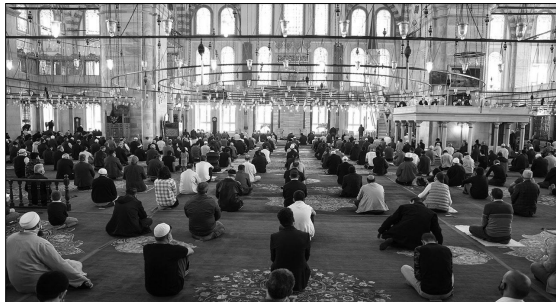
Əvvəl niyə ekspertizaya müraciət etmədim, bunun cavabı isə odur ki, inandım, dedim, hadisədir olub. Yuxarıda qeyd etdiyim faktlar isə məni bu şübhələrə sald.

Onu da qeyd edim ki, məni təhdid edirlər. Narkotiklə tutduracaqlarını deyirlər. Səlahiyyətli qurumlardan xahiş edirəm, bu işlə bağlı kömək edilsin.

Mən üreyi, canı yanıbmış bir atayam. Heç bir məmurdan da haqqım olmayan heç nəyi istəmirəm. Övladımı öldürən şəxsləri cinayətə cəlb edin, xahiş edirəm”.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan qurumların və şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Din mənəviyyat sistemi, yoxsa idarəetmə alətidir?

Din və dinə münasibət, onun tarixi funksiyası, siyasi və sosial rolu yüzillərdir fəlsəfi, sosioloji və tarixi müzakirələrin mərkəzində olmuşdur. Tarix boyu sivilizasiyaların qurulmasında din mühüm rol oynamışdır. Bu rolun müsbət və mənfi tərəfi olmuşdur.

Müsbət tərəfi: Din ilkin dövrlərdə cəmiyyətin birlik, əxlaq və nizam-intizam sistemini formalaşdırmaq üçün “yuxarıdan”, yəni Allahdan gələn göstəriş” effekti yaratmışdır.

Mənfi tərəfi: Hökmdarlar və ruhanilər dini ideologiyaları kütlələrə itaətə gətirmək, sorğulamağa məcbur etmək və müxalif düşüncələri “küfr” damğası ilə əzmək üçün istifadə etmişlər.

Məsələn, Misirdə fironlar özlərini tanrı elan edir, kahnilər vasitəsilə xalqı itaətə çağırırdı.

Avropada Orta əsrlərdə “Katolik kilsəsi” kralları belə diz çökdürəcək gücə malik idi. Qara paltarlı və qübbəli keşişlər, inkvizisiya məhkəmələri qurur və “Tanrının iradəsi” adıyla minlərlə insanı yandırır, öldürürdülər.

İslam dünyasında da bir çox hakimiyyətlər dini öz legitimlik aləti kimi istifadə etmişdir.

Belə ki, Abbasilər, Osmanlılar və Səfəvilər dövründə HÖKMDARLAR VƏ DİN XADİMLƏRİ “xəlifə”, “imam”, “müqəddəs soy” anlayışları ilə özlərini Tanrının yer üzündəki təmsilçisi kimi təqdim etmişlər.

Bu istiqamətdə baş verən hadisələrdən biri də KƏRBALA FƏCİƏSİ VƏ “AŞURA” HADİSƏSİdir.

Tarixi Faktlara görə, Hicri 61-ci il (miladi 680) tarixində Kərbala hadisəsi baş verir.

İmam Əlinin oğlu - İmam Hüseyn ibn Əli, Yezidin xilafətini, yeni hakimiyyətini tanımır. Onu ədalətsizlikdə, zulmkarlıqda və əxlaqsızlıqda ittiham edirdi.

Miladi tarixi ilə 680-ci ilin Məhərrəm ayında Küfə xalqının dəvəti ilə yola çıxan İmam Hüseyn ailəsi ilə birlikdə Kərbala çölündə Yezidin ordusu tərəfindən mühasirəyə alınır. Nəticədə Hüseyn və 70-dən çox yaxınları, o cümlədən körpə uşaqlar da daxil olmaqla, şəhid edilir. Bu hadisə “İslam” dini tarixində ilk böyük parçalanma ilə nəticələndi.

Din tərəfdarları Sünni və Şiə olmaqla iki yerə bölündü. Şiə təlimində Kərbəla hadisəsi “haqqın batılə qarşı mübarizəsi”, məzlumun zülmə baş əyməməsi kimi təqdim olunur. Sonralar bu hadisə təkcə dini deyil, həm də siyasi xarakter daşımağa başladı. Xüsusilə, Səfəvilər dövründə “Aşura” mərasimləri dövlət səviyyəsində təşviq edilərək, şiə ideologiyasının əsas dayağına çevrilmişdi.

Bugünkü İran İslam Respublikasının molla rejimi də İmam Hüseynin “şəhadət ideologiyasını” siyasi vasitə kimi istifadə edir. Rejime qarşı çıxanlar “Yezidçi”, rejimə dəstək verənlər “Hüseynçi” kimi etikətlənir.

İslam dininə etiqad edən bəzi ölkələrdə iqtidarda olan rejimlər “Aşura” gününü şəhidlik və itaət üzərində qurulmuş ruhani silah kimi təqdim edirlər. Ən acınacaqlı və təhlükəli isə - “Aşura” günündə uşaqların, qadınların “özünü döyməyə” cəlb edilməsi, bədəne zərər verən əməllərin “ibadət” adı ilə təbliğ olunmasıdır. Bu, artıq dinin manipulyasiyası, ondan sui-istifadə olunması deməkdir.

Əslində isə, dinin mahiyyəti insanları mənəviyyətə, ədalətə, mərhəmətə yönəltməkdir. Təəssüf ki, tarix boyunca dinlər, xüsusən də məzhəblər - siyasi və ideoloji alətlərə çevrilmişdir. Kərbəla faciəsi də bir inanc fəlsəfəsindən çox, siyasi alətə çevrilmişdir. Düşünürük ki, əgər Kərbalada baş vermiş “Aşura” hadisəsinin mahiyyəti düzgün izah olunsaydı və düzgün anlaşılıbsaydı, bu, insanlara zülmə qarşı qətiyyətli dayanma dərsi verə bilər.

Qəvami SADIQBƏYLİ

Saxta ittihamlar, həbslər, zorakılıq...

Rusiyada azərbaycanlılara qarşı repressiyalar artır

Rusiyada yaşayan azərbaycanlılara qarşı repressiyalar daha sistemli və geniş coğrafiyada həyata keçirilir. "AzPolitika" mediada və sosial şəbəkələrdə yayılan məlumatlara istinadla bildirir ki, saxta ittihamların "çeişidli" və həbslər artır.

Belə ki, Leningrad vilayətində tanınmış azərbaycanlı iş adamları Vüsal Orucov, İbadət İsmayilov, Asif Allahverdiyev və Ərəstun Talıbov FSB tərəfindən polisə rüşvət vermək bəhanəsi ilə həbs olunub. Həmçinin, Nijniy Novqorod şəhərinin aeroportunun polis rəisi Namiq Musayev də həbs edilib.

Bundan əvvəl Tver şəhərində 9 nəfər azərbaycanlı iş adamı "mütəşəkil cinayətkar dəstə yaratmaq" və digər ağır ittihamlarla saxlanılıb. Yerli mətbuat onların 12-20 il azadlıqdan məhrum edilmə cəzası ala biləcəyini yazır.

Sosial mediada Moskva bazarlarında OMON-un azərbaycanlıları kütləvi şəkildə həbs edib avtobuslara doldurmasının görüntüləri yayılıb. Rusiyanın müxtəlif şəhər və vilayətlərində azərbaycanlıların həbsi, zorakılığa məruz qalması və deportasiya olunması hallarının davam etdiyi bildirilir. Eyni zamanda Azərbaycandan Rusiyaya kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracına süni məhdudiyyətlər tətbiq olunur.

Məlumatlara görə, azərbaycanlılara qarşı təqib etnik əsasa dayanır və Rusiyanın Daxili İşlər Nazirliyi, onun xüsusi təyinatlı bölmələri - SOBR və OMON, həmçinin Rusiya İstintaq Komitəsi, prokurorluq və məhkəmə orqanları bu əməliyyatda yaxından iştirak edir. Bu kampaniyanın ölkə üzrə koordinasiyasını Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidməti (FSB) həyata keçirir və Prezident Vladimir Putinin şəxsi rəhbərliyi altında olduğu güman edilir.

Tramp Putinə "qara xəbəri" verdi

"ABŞ və Aİ Ukraynaya silah tədarükü ilə bağlı razılığa gəlib"

ABŞ və Avropa İttifaqı (Aİ) Ukraynaya silah tədarükü ilə bağlı razılığa gəlib. BBC- xəbər verir ki, bu barədə ABŞ Prezidenti Donald Tramp bildirib. Onun sözlərinə görə, Ukraynaya milyardlarla dollar dəyərində hərbi texnika göndəriləcək və xərclər Avropanın üzərinə düşəcək.

Tramp bir daha qeyd edib ki, 2022-ci ildə prezident olsaydı, Rusiyanın Ukraynaya təcavüzü baş verməzdi. O, rusiyalı həmkarı Vladimir Putinlə də tez-tez ünsiyyətdə olduğunu və müharibənin yaxınlaşdığını qabaqcadan gördüyünü bildirib.

"Raketlər Kiyevə çatdırılana qədər bütün bunlar yalnız danışqdır. Danışmağı bitirib əməli addıma keçmək lazımdır", - o deyib.

Xəbər verildiyi kimi, iyulun 10-da Kiyevdə Ukrayna Təhlükəsizlik Xidmətinin (SBU) polkovniki İvan Voroniç qətlə yetirilib. Ukrayna mediasının yaydığı məlumata görə, polkovnik Voroniç Donbasda separatçı liderlərin zərərsizləşdirilməsi üzrə bir sıra uğurlu əməliyyatların təşkilatçısı olub və bu səbəbdən Rusiya xüsusi xidmət orqanlarının "ölüm siyahısı"nda yer alıb.

Ukrayna Təhlükəsizlik Xidməti qətl törədən şəxslərin izinə düşərək xüsusi əməliyyat keçirib. Əməliyyat zamanı müqavimət göstərən iki nəfər zərərsizləşdirilib.

Rus kəşfiyyatının növbəti çirkin oyunu

Ukrayna polkovnikinin qətli Bakı ilə Kiyevin arasını vurmağa xidmət edir, amma...

Tanınmış ukraynalı hərbi jurnalist Yuri Butusov "Censor.net" saytında dərc etdiyi məlumatda bildirib ki, zərərsizləşdirilən şəxslər Azərbaycan vətəndaşları - Xaqani Qululizadə və Nərimin Quliyevdir.

Butusovun sözlərinə görə, hər iki şəxs Rusiya Federasiyasının xüsusi xidmət orqanları tərəfindən əməkdaşlığa cəlb edilib və onların Ukraynaya göndərilməsində məqsəd polkovnik Voroniç fiziki olaraq aradan qaldırmaq olub. Butusovun kifayət qədər məlumatlı və peşəkar şəxs olduğunu nəzərə alsaq, məlumatın tezliklə rəsmən də təsdiqlənəcəyini gözləmək olar.

Bu qətlə açıq siyasi məqsədlərin olduğu heç bir şübhə doğurmur. Məlum məsələdir ki, məlum səbəblərdən Moskvadan getdikcə uzaqlaşan Azərbaycanın özünəməxsus, müstəqil xarici siyasətində Rusiyanı qıcıqlandıran istiqamətlərdən biri Ukrayna ilə münasibətlərdir. Azərbaycan Kremlin hələ də "arxa bağçası" hesab etdiyi və Pribaltika ölkələrini çıxmaq şərtlə keçmiş SSRİ respublikaları arasında Ukraynaya on milyonlarla dollarlıq humanitar yardım göstərən və bunu açıq bəyan edən yeganə ölkədir.

Azərbaycan ən çətin günlərində - qışın ortasında Ukraynanın enerji inf-

rastrukturunu Rusiya tərəfindən bombalandı, insanlar işıqsız, istiliksiz qalanda Kiyevə vəziyyətdən çıxmaq üçün generatorlar və digər həyati əhəmiyyətli avadanlıqlar göndərib. Azərbaycan valideynlərini itirmiş ukraynalı uşaqların reabilitasiyasını təşkil edib, onların ölkəmizə səfərini və burada qalmasını maliyyələşdirib. Ukraynanın bir sıra dağıdılmış şəhər və qəsəbələrində ictimai obyektlərin bərpasını və inşasını həyata keçirib.

Azərbaycan Prezidenti Ukraynada işğalçılıq müharibəsinin başlanandan bəri dəfələrlə Ukrayna başçısı ilə görüşüb və telefon əlaqəsi saxlayıb. Azərbaycan bütün platformalarda, o cümlədən də ölkə başçısının dilindən Ukraynanın ərazi bütövlüyünü qeyd-şərtsiz tanıdığını bəyan edib.

Ümumilikdə Azərbaycanın Ukraynaya münasibətdə atdığı müsbət addımların siyahısını uzatmaq da olar və təbii ki, bütün bunlar Kremlin narazılığına və hiddətinə səbəb olur. Bu baxımdan xüsusilə də Bakı və Moskva arasındakı son gərginlik fonunda Ukrayna paytaxtında SBU polkovnikinin qətlinə məhz Azərbaycan kökənli şəxslərin cəlb olunması qətiyyən təsadüfi görünür. Hər nə qədər "cinayətkarın milliyəti olmur" deyilsə də, belə səs-küylü

cinayətlərdə digər millətlərdən olan şəxslərin adının keçməsi istənilən ölkədə cəmiyyət tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Bu baxımdan Rusiya kəşfiyyatının bu çirkin plana Azərbaycan kökənli şəxsləri cəlb etməsi Ukrayna cəmiyyətində anti-Azərbaycan əhval-ruhiyyəsi yaratmağa, Bakı ilə Kiyevin münasibətlərini soyutmağa yönələn addım kimi görünür.

"Krokus-siti" cinayəti də başda olmaqla, bütün terror və kriminal hadisələrə "milli don" geydirməyə adət etmiş Kreml eyni reaksiyanı bu cür çirkin əməliyyatlar, qətlər təşkil etdiyi Ukraynadan və digər keçmiş SSRİ respublikalarından da gözləyir. Görünür, "hər şeyi öz arşını ilə ölçən" Kreml Kiyevin də özünün Rusiyada qeyri-millətlərə qarşı atdığı çirkin addımlara bənzər addımlar atacağına ümid edir. Yəni də postsovet məkanının məhz bu cür planlarla - xalqları, millətləri bir-birinə qarşı qoymaqla, "parçala idarə et" üsulu ilə nəzarətdə saxlamağa, idarə etməyə çalışır.

Qeyd edək ki, zəhmət olmasın Ukraynada Azərbaycana qarşı kampaniyalara can-başla qoşulan, hətta onları təşkil edən siyasi qüvvələr var. Onlar əsasən hazırkı Zelenski hakimiyyətinə müxalifətdə duranların düşərgəsindədirlər. Ötən il Ukraynada SOCAR ətrafında qaldırılan səs-küy bu qüvvələrin kimliyi və məqsədləri barədə müəyyən təsəvvürlər yaratmışdı. Rus kəşfiyyatının qeyd etdiyimiz son cinayəti də anti-Azərbaycan kampaniyası aparan həmin qüvvələrin əlinə yeni bəhanə verə bilər.

Lakin Ukrayna rəhbərliyi, eləcə də Ukrayna cəmiyyətinin "çörəyi dizi üstündə olmayan" əsas kəsimi nələr baş verdiyini və bu çirkin planların nəyə xidmət etdiyini yaxşı başa düşür. Yaxşı başa düşür ki, bu cür tərxiatların dövlət və cəmiyyət olaraq, Azərbaycanla heç bir əlaqəsi yoxdur və bu, zaman-zaman işğala məruz qalmış iki dövlətin, xalqın arasını vurmağa yönələn rus kəşfiyyatının növbəti çirkin, uğursuz həmləsindən başqa bir şey deyil.

C. Məmmədli

Siyasi iqtisadçılar iddia edirlər ki, əmək hər cür sərvətin mənbəyidir. Əmək, sərvətə çevirdiyi materialı ona verən təbiətlə birlikdə, həqiqətən hər cür sərvətin mənbəyidir.

Fridrix Engels, Təbiətin dialektikası, 1966, səh.144

Biz gündəlik həyatımızda hər gün istifadə etdiyimiz sənaye, kənd təsərrüfatı mallarını, görüb heyranlıqla tamaşa etdiyimiz müxtəlif sahələrə aid olan mədəni əsərləri onu yaradan, istehsal edən müəlliflərin yüksək istedadını, sənətkarlıq səviyyəsini, ən yaxşı halda isə onun hazırlanması üçün istifadə edilən üsul, texniki vasitə və texnologiyaları da qiymətləndiririk. Lakin bu məhsulların nəticə olaraq yaranmasını mümkün edən amilləri təkcə bunlar deyil, başqa, çoxsaylı amillərlə birlikdə sintezinin nəticəsi olaraq yarandığını bilmədiyimizdən, nəzərdən qaçırdığımızdan və ya məsələyə müxtəsər yanaşdığımızdan, müzakirə edilən məsələ haqqında söylədiyimiz fikirlər, rəylər də səthi, yarımçıq olur. Bu baxımdan "Hürriyyət" qəzetinin 27 may 2025-ci il tarixli sayında adı və soyadı pünhan qalmış jurnalistin psixoterapevt, hərbi ekspert Azad İsazadədən aldığı "Vətənpərvərlik uzun müddət ordunu qidalandıra bilməz", başlıqlı müsahibə də istisna deyil.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Türklərin böyük millət olaraq çöküşünün bu gün də davam edən ən fəlakətli və uzun sürən səbəbi VII əsrdə ərəblərin pərkəndə toplumlar şəklində olan türkləri məğlub edib, torpaqlarını işğal etməsi oldu. Ən əsası da o zamana qədər dünyada görünməmiş vəhşi üsullar və qətlamlar vasitəsilə türklərə öz dinlərini qəbul etdirərək, onun bütün sahələrdə inkişaf prosesini çox ciddi şəkildə engəllədilər. Bu, həm də türk millətinin islam dininin məzhəb və təriqətlərinin sayına uyğun olaraq, eyni millətə mənsub olsa da, kiçik və bir-birinə yad toplumlara çevrilməsini təmin etmiş oldu.

Üstəlik də, sonrakı dövrlərdə Toxtamışla Əmir Teymurun, Şah İsmayıl ilə Sultan Səlimin hərbi toqquşmaları nəticəsində artıq zəifləmiş, lakin hələ də dövlət olaraq mövcud olan Osmanlı və Qacar dövlətlərini daxildən müxtəlif dini, etnik, ideoloji əsaslarla yarıdan münəqişələrlə tamamilə zəiflətdikdən sonra, Osmanlıya qarşı səlb yürüyüşü təşkil edərək, onu məhv etdilər. Osmanlının kiçik bir ərazisində Mustafa Kamal Paşa Atatürkün başçılığı, türk millətinin qəhrəmanlığı və fədakarlığı ilə Türkiyə dövləti qurularaq, qorunsa da, möhtəşəm TÜRK DÖVLƏTİ artıq türk düşmənləri üçün təhlükəsiz və zərərsizləşdirilmiş hala gətirilmiş oldu.

Bundan sonra çox tez bir zamanda hərbi çevriliş yolu ilə türk

Vətənpərvərlik hansı amillərdən qaynaqlanır?

düşmənləri Qacar yurdunu da fars dövlətinə çevirməklə, yarımmüstəmləkə halına gətirdikləri Türkiyəni nəzərə almasaq, yer üzərində türk dövlətlərinin mövcudluğuna son qoyuldu.

Lakin, - "Su gələn arxa, bir də gələr", deyib, türk aqilləri. Ötən yüzilliklər ərzində parçalayıb, əsərə aldıkları türk toplumlarını insan zəkasına sığmayan ən əcaib üsul və vasitələrlə işgəncələrə, soyqırımlarına məruz qoyduqları TÜRKÜN vətənsəverlik və cəngavərlik genini məhv etməyə nail ola bilməmişlər. Min illərdən bəri türk düşmənləri, - "Önemli olan müsəlmanlar, islam və ya ərəblər deyil, necə olsa onları pula səcdə etdirəcəyik. Önemli olan Türklər və Türklükdür. Bu milləti yer üzündən silmədikcə məsələ həll edilməyəcək. Bundan sonra yer üzündə qurulacaq heç bir dövlətə "Türk" adı və millətinə "Türk milləti" adının verilməməsi yeganə məqsədimizdir", - deyərək öz çirkin niyyətlərini ortaya qoydular. Vatikan adına 86. Papa 86 - İnoent XI (1676-89) və "Müsəlmanlar!

Keçi ayaqlarıyla və tükədən hazırlanan ayaqqabılar geyən, qucaqları çəkilmiş əzilmiş kimi düz olan, kiçik gözlü, kilimli qalxan üzlü, burunları yastı türklərlə savaşımaqca qiyamət qonlayacaq" GİGTV, sunnaz.com.54 və ƏL-Buxari, 2928, kitab56, hədis 141, kitab52, hədis 179.

Müsəlmanların türklərlə savaş babı, - deyərək, buna ciddi əməl edib, türkün müstəqil dövlətçiliyinə müvəqqəti son qoya bilsə də, bir gün "suyun gəldiyi arxa" bu gün su bir də gəlməkdədir. Türk Dövlətləri Təşkilatı vahid, monolit TÜRK milləti və onun güclü, ədalətli dövləti olan TURAN-ın özülüdür. Bu

Türk dövlətlərinin daxilində mövcud olan türk düşmənlərinin nöqərləri hələ də ağalarının göstərişi ilə bu ölkələrin içərisində ən alçaq üsul və vasitələrlə türkün iradəsini qırmaq, onun cəngavərlik və vətənsəverlik, türk milli mənlilik və xüsusiyyətlərini məhv etmək niyyətindən əl çəkməyirlər. Türk düşmənlərinin 2017-ci ildə Azərbaycanda həyata keçirdiyi "Tərtər qətlamı"nda hələ tarixdə misli görünməmiş xüsusi sadizm üsullarından istifadə edilməsi ölkədə adını, soyadını dəyişərək dövlət piramidasında əsas, həlledici vəzifələri tutan qatı daşnak quldur dəstəsinin mövcudluğundan xəbər verir...

gün rus bolşevik imperiyası çökdükdən sonra öz müstəqilliyini fəlan bərpa etmiş 5 (beş) türk respublikası və Rəcəb Tayyib Ərdoğan hakimiyyətə gəldikdən sonra əhəmiyyətli dərəcədə bir sıra sahələrdə müstəqil addımlar ataraq müstəqilləşən, lakin 600 ildən bəri islam dininin əhalinin əksər hissəsinin zəhninə hakim kəsilmiş Türkiyə də, K.Marksın dediyi kimi, - içərisində çıxdığı köhnə cəmiyyətin anadangəlmə ləkələrini bütün cəhətlərdən, iqtisadi, mədəni, əqli cəhətlərdən hələ öz üzərində saxalayır" (Qota proqramının tənqidi, səh.14. Azərneşr. Bakı, 1982).

Türk dövlətlərinin daxilində mövcud olan türk düşmənlərinin nöqərləri hələ də ağalarının göstərişi ilə bu ölkələrin içərisində ən alçaq üsul və vasitələrlə türkün iradəsini qırmaq, onun cəngavərlik və vətənsəverlik, türk milli mənlilik və xüsusiyyətlərini məhv etmək niyyətindən əl çəkməyirlər. Türk düşmənlərinin 2017-ci ildə Azərbaycanda həyata keçirdiyi "Tərtər qətlamı"nda hələ tarixdə misli görünməmiş xüsusi sadizm üsullarından istifadə edilməsi ölkədə adını, soyadını dəyişərək dövlət piramidasında əsas, həlledici vəzifələri tutan qatı daşnak quldur dəstəsinin mövcudluğundan xəbər verir.

Bunu "Tərtər qətlamı"nın həyata keçirilməsinə bilavasitə rəhbərlik edənlərin nəinki cəzalandırılmadığı, hətta daha yüksək vəzifələrə təyinat aldıkları da sübut edir.

1920-ci ildən bəri Quzey Azərbaycanı işğal etmiş bolşevik-daşnak quldur dəstələrinin Azərbaycanda türkləri və onlara yaxın, etibarlı olan başqa azsaylı xalqların nümayəndələrinə qarşı bu günə qədər törətdikləri cinayətlərlə miqyas etibarilə kiçik görünərsə də, bu qətlamda istifadə etdikləri üsul və vasitələrin vəhşilik dərəcəsinə görə dünya tarixində analoqunun olmaması ilə bərabər, burada erməni sadizminin dəsti-xətti görünür. 300 (üç yüz) ildən bəri türk milləti və dövlətinə qarşı münasibətini yuxarıdakı sitatda göstərdiyim Vatikanın və onun ideoloji, iqtisadi, hərbi müttəfiqləri olan Qərb ölkələrinin, Orta Asiya Türk dövlətləri və Quzey Azərbaycanı təkrar ilhaq etmək iştahından vaz keçmək istəməyən rus faşizmi, türk milli torpaqlarında özlərinə ağalarının himayədarlığı ilə dövlət qurub, mövcudluqlarını davam etdirən erməni və fars qatı şovinist faşizmi, türkün bütövləşərək dünyada söz sahibinə çevriləcəyi andan "bazarların bağlanacağını" yaxşı bilirlər. Bu səbəbdən də, hərdən özlərinin

konkret maraqları ilə əlaqədar Azərbaycanda, türklər də daxil olmaqla, xalqa qarşı illərdən bəri həyatın bütün sahələri üzrə qətlam siyasəti yeridən bolşevik-daşnak quldur dəstəsinə üzde "Salyan davası" elan etsələr də, əl altından bu cinayətkar quldur dəstəsinin cinayətlərini dəstəkləməkdə davam edirlər.

Azərbaycanda bu vəhşi quldur dəstəsinin nəinki əsrin, tarixdə tayı-bərabəri, analoqu olmayan vəhşiliklə həyata keçirdiyi "Tərtər qətlamı"nın (genosidinin) və bununla bərabər 1920-ci ildən başlayaraq bu günə qədər həyatın bütün iqtisadi-ictimai sahələrində Azərbaycanda və başqa türk toplumlarında həyata keçirdikləri qətlam tədbirləri, VI əsrin sonlarında islam dininin banisi Məhəmmədin və XVII əsrdə Roma Papası XI İnoentinin türkləri millət və dövlət olaraq yer üzündən silmək məqsədlərinin dönmədən inad və ardıcılıqla həyata keçirən türk düşmənlərinin əvvəlcədən düşünülmüş, uzun müddət reallaşdırılması nəzərdə tutulan düşməncilik tədbirləridir.

Bütün bu sadaladıqlarım, çox hallarda ordunun, vətəndaşların müasir silahlara malik olması ilə bərabər düşmən üzərində qələbə çalmaq üçün hava-su kimi zəruri olan, türk millətini başqa millətlərdən fərqləndirən, ilk növbədə isə onun cəngavərlik və vətənpərvərlik xüsusiyyətini sındıraraq, əridib, məhv edilməsinə yönəldilmiş düşmən tədbirləridir.

Azad İsazadənin insanlarımızda vətənpərvərlik və yüksək döyüş ruhunun daim saxlanılması üçün təklif etdiyi haqlı və zəruri təklifi, yeni gənclərimizin hərbi hazırlığının təmin edilməsindəki boşluqları göstərərək bundan çıxmaq üçün səmərəli təkliflərinə, bundan heç də az əhəmiyyəti olmayan insanlarımızın hərbi vətənpərvərliyi ruhunun çökdürülməsinə yönəldilmiş reallıqları da oxucuya təqdim etməyi zəruri saydım. Bu reallıqlar isə insanlarımızın iqtisadi-ictimai, elmi-texniki, təhsil, tibbi, mədəni, mədəni, psixoloji, əxlaqi cəhətdən çökdürülməsi məqsədilə, əvvəlcədən düşünülmüş yaradılmış müdhiş rejimin məzmun və mahiyyətindən doğan nəticələr olmaqla, insanlarımızda başqa mənfəi xüsusiyyətlər yaratmaqla bərabər, vətənpərvərlik hissinin formalaşmasını da imkansız edir. Bu vəziyyətdən çıxmağın yeganə mümkün yolu isə ölkədəki mövcud quldurluq üsulları ilə idarə edilən tayfa quldarlığı iqtisadi-ictimai quruluşunun ləğv edilərək, Firidun İbrahimi Anayasası əsasında idarə edilən iqtisadi-ictimai quruluşun qurulmasıdır.

Şapur QASİMI

Şəhid mayorun doğum günü...

Mayor İqbal Bayramovun 48 yaşı
böyük ehtiramla qeyd edildi

Azərbaycan ordusu 30 il erməni quldurları tərəfində işğal olunmuş Qarabağımızı 44 günə azad edərək xalqımıza şanlı qələbə yaşatdı. Bu qələbədə canından keçən qəhrəman övladlarımız çox oldu. Sinəsini Vətənə siper edib müharibə meydanında şəhadətə qovuşan belə qeyrətli oğullardan biri də 1977-ci ildə Lənkəran rayonunun Hirkan qəlebəsində dünyaya göz açan şəhid mayor İqbal Bayramovdur. Lənkəran camaatı Vətən səmasının əbədi parlaq günəşinə çevrilən qəhrəman oğlunun adını həmişə qürurla çəkir,

ona sonsuz sevgi, məhəbbət bəsləyir, xatirəsini əziz tuturlar. Hirkanlılar şəhid mayor İqbal Bayramovun 48 yaşı da böyük ehtiramla qeyd etdilər. Onun yatdığı müqəddəs torpağa baş çəkdilər, məzarına təzə güllərdən çələng hördülər. Həmçinin bildirdilər ki, İqbal Vətən, torpaq uğrunda canından keçib. O, cismən aramızda olmasa da, mənən üreklərdə yaşayır.

Məlumat üçün deyək ki, İqbal Bayramov 1984-1994-cü illərdə doğma Hirkan qəsəbəsində A. Quliyev adına tam orta məktəbdə təhsil alıb. Yaxşı oxuyub, nizam-intizamı ona hörmət qazandırıb. 1994-1998-ci illərdə isə Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında (ADNA) "Energetika" ixtisası üzrə oxuyub. 1998-2004-cü illərdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ağdam rayonunda yerləşən "N" sayılı hərbi hissəsində xidmət edib. 2004-2005-ci illərdə Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunlarının Bilərci qəsəbəsində yerləşən "N" sayılı hərbi hissəsində baş leytenant hərbi rütbəsində Taqım Komandiri vəzifəsini layiqincə yerinə yetirib. 2005-ci ildə Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunlarının Qala qəsəbəsində yerləşən TTM-də təlim alıb. Eləcə 2005-2008-ci illərdə bir sıra xarici dövlətlərdə də təlimlərə qatılıb. Mayor rütbəsinə qədər yüksəlib. 2018-ci il yanvarın 14-də ehtiyata buraxılıb. Vətən müharibəsi başlayan gündən döyüşlərə girib. Füzulinin və Cəbrayılın azadlığı uğrunda gedən ağır müharibədə yağıya sarsıdıcı zərbələr vurub. Oktyabrın 5-də Cəbrayıl döyüşləri zamanı namərd gülləsi ondan yan keçməyib. Lənkəran şəhərində əbədi olaraq sevdalandığı Vətən torpağına baş qoyub.

Milyonların üreyində yaşamaqla əbədlilik qazanan zəfər şəhidi İqbal Bayramov ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "İgidliyə görə" və digər medallara layiq görülüb.

Zəfər ORUCOĞLU

Müqəddəs yolda ölməyi özünə şərəf bildi

Şəhid Seymur Abbasovun döyüş yolu...

1999-cu il avqustun 10-da Cəlilabad rayonun Buravar kəndində anadan olmuş Seymur Adil oğlu Abbasov xalqımızın tarixinə qeyrət, hünər, şərəf səhifəsi kimi yazılan 44 günlük haqq savaşımızda şəhidlik zirvəsinə ucalıb. 30 il yağıya əsir düşən torpağı qanı bahasına Vətən edən, ömür payını gələcək nəsillərin xoşbəxtliyinə bağışlayan Seymur qəhrəmanlıq simvoluna dönərək ürəklərə köçüb. İndi bütün Azərbaycan xalqı Vətən sevdalısının adını fəxrlə çəkir, onu özünə qürur mənbəyi bilir. Və zaman keçdikcə bu saf sevgi daha da möhtəşəm olur.

Seymur Abbasov orta məktəbi bitirəndə öz ağıllı hərəkətləri, vətənpərvərliyi ilə el-obada yaxşı tanınıb. Həmçinin Vətəninə, xalqına layiqli övlad olmasına ürkədən inanıb. 2017-ci ildə düşməndən qisas almaq məqsədilə ordu sıralarına həvəslə yola düşüb. Və məqamı gələndə yağı tərəfindən işğal olunmuş Vətən torpaqların hər qarışı uğrunda son damla qanına qədər döyüşəcəyini deyib.

Cəlilabad elinin mərd, cəsur oğlu Tərtər rayonunda əlinə silah alıb canından artıq sevdiliyi Azərbaycanın keşiyində durub. Xidmət zamanı nizam-intizamı, təlimlərdə döyüş fəallığı əsgərlərə nümunə göstərilib. Əsl vətəndaş, mənəvi cəhətdən zəngin insan, Vətəni həqiqi məhəbbətlə sevən əsgər olduğunu

əməlləri ilə sübut edib. Hansı tapşırığa gedibse, bacarığı sayəsində yalnız uğur qazanıb. Həmçinin, Vətən, millət yolunda hər an canından keçməyə hazır olub. Məhz buna görə hərbi hissədə zabitlərin, əsgərlərin sevimlisinə çevrilib, dəfələrlə təşəkkülməyə layiq görülüb.

Əsgər Seymurun qəlbi döyüşən cəbhəyə gedib Qarabağımızın azadlığı uğrunda düşmənlə vuruşmaq arzusu ilə döyünüb. Və bu müqəddəs yolda ölməyi özünə şərəf bilib. Əsgər yoldaşlarına da deyib ki, erməni diğasına uduzmaq xalqımıza yaraşmır. Əsir düşən Qarabağımızı azad etmək, Vətəni öz qanımızla, canımızla alırmaz qayaya döndərmək

bizim müqəddəs borcumuzdur. Sən demə Vətən qeyrəti, torpaq sevgisi Seymur şəhidlik zirvəsinə çəkir...

Əsgərlik həyatının hər səhifəsi fədakarlıqla, mərdliklə, eyni zamanda qürur və heyrət doğuran məqamlarla arxada qalan Seymur bir müddət mülki şəxs olaraq halal zəhmətdən yapışıb. Xeyirxah işlər görməklə özünə yaxşı gün-güzəran qurub. Yaratmaq, yaşatmaq eşqi onu insanların gözündə ucaldıb. Canına yağı dadanmış yurdunu da unutmayıb. Odu ki, 2020-ci il sentyabrın 27-də İkinci Qarabağ müharibəsi başlayan kimi qəlbində düşməne nifrət bir başa odun-alovun içinə, səngərə, vuruşa gedib.

Köksündə əsl qəhrəman ürəyi döyünən Seymur ilk dəfə Cəbrayıl da yağıya od qoyub. Burada gedən ölüm-dirim savaşında çoxlu sayda erməni diğasını məhv edib. Hər döyüşdən zəfərlə çıxan qəhrəman Vətən sevdalısı Cəbrayılın, Füzulinin azadlığı uğrunda böyük şücaət göstərib. Sinəsini Vətən üçün siper edən Seymur oktyabrın 29-da Qubadlı döyüşləri zamanı şəhadətə yetib. Şəhidin torpağa axıdığı qan üç rəngli qələbə bayrağına dönüb.

Əbədiyyət dünyasına qovuşan 21 yaşlı Seymur Abbasov ölümündən sonra dövlət tərəfindən "Vətən uğrunda", Cəbrayılın və Qubadlının azadlığına görə, "Cəsur döyüşçü" medalı ilə təltif edilib.

Zəfər ORUCOĞLU,

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Qəhrəmanlarımız yad edildi

Masallıda "Qəhrəmanlar döyüşdə" adlı tədbir keçirilib

cünü erməni diğalarına göstərə bildilər.

Digər çıxışçılar- muzeyin kiçik elmi işçisi Dilgüşə Məmmədova, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdə Murovdağdan Şuşaya kimi şanlı döyüş yolu keçən, ehtiyatda olan qazi-komandir Nazim Cəfərzadə, Gənclərin İnkişaf və Karyera Mərkəzinin Lənkəran-Astara Regional Nümayəndəliyinin Masallı bölməsinin birgə təşkilatçılığı və Masallı rayon Heydər Əliyev Mərkəzinin dəstəyi ilə Tovuz döyüşlərinin 5-ci il dönmü münasibətilə "Qəhrəmanlar döyüşdə" adlı tədbir keçirilib.

Təşkilatçı müəssisə əməkdaşları, şəhid ailələri və gənclərin qatıldığı tədbirdə əvvəlcə Vətənin azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçən bütün şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbirin açılışında çıxış edən muzeyin direktoru Əntiqə Tağıyeva deyib: - Beş il əvvəl Vətən müharibəsinə gedən yolun əsas mərhələsi Tovuz döyüşlərinin başlaması oldu. Bu döyüşlərə qatılan Vətənin qəhrəman övladları öz gü-

kəzinin Lənkəran-Astara Regional Nümayəndəliyinin Masallı bölməsinin nümayəndəsi Orxan Əliyev Ermənistanın işğalçı siyasətin, yalanların üzə çıxmasına səbəb olun Tovuz döyüşləri və bu döyüşlərin nəticəsi olaraq qazandığımız tarixi qələbədə qürurla söz açıblar.

Şəhid Anar Novruzovun həyat yoldaşı Nazilə Novruzova qazi və şəhid ailələrinə göstərilən dövlət qayğısından danışaraq onlara mənəvi dəstək olan hər kəsə öz xüsusi təşəkkürünü bildirib.

Zəfər ORUCOĞLU

Azərbaycanın qəhrəman şəhid oğlu Xəlil

İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın qəhrəmanlıq salnaməsinə öz imzasını atan Vətənin qeyrətli oğullardan biri də 1998-ci il dekabrın 7-də Cəlilabadın Zopun kəndində dünyaya göz açan Xəlil Ağayevdir. Yağıya qarşı döyüş meydanında şəhidlik zirvəsinə ucalan bu Vətən sevdalısı xalqın əziz övladına çevrilərək kiçik də, böyük də onun adı çəkildə qürur duyur. Həmçinin aylar, illər ötsə belə daim qəlbərdə yaşayacaq və heç vaxt unudulmaz. Və onun əməllərinə tapınmaqla gələcəyimiz da-

ha parlaq olacaq...

Əzəli yurd yerimiz Qarabağımızın azadlığını düşünən Xəlil Pənah oğlu bu yolda döyüşməyi özünə ən müqəddəs borc bilib. Elə ordu sıralarına getməkdə birinci amalı işğalçı diğalara öz yerini göstərmək olub. Əsgərlik borcunu cəbhə bölgəsində yerinə yetirib, Vətənə nümunəvi xidmət etməklə olduğu hərbi hissədə zabitlərin, əsgərlərin sevimlisinə çevrilib. Doğma Azərbaycanın hər qarışı uğrunda canından-qanından keçməyə hazır olan Xəlil həmişə də əsgər yoldaşlarına deyib ki, erməni daşnakların Vətən torpaqların təcavüzünə dözmək bizə yaraşmır. Ən azı onlardan qisas almağı uluların ruhu indiki nəsilə istəyir. Bir də şəhid qanı axmayan torpaqdan Vətən olmaz.

Bəli, Xəlil Ağayev düşmənlə mübarizə aparmaq üçün özündə tükenməz qüvvə hiss etdiyi vaxt üzünə əsgəri xidməti başa çatıb. Amma tezliklə düşməndən alacağı öcə inanıb. Evdə qaldığı müddətdə xəyalı gecə-

gündüz Qarabağda dolaşib. 2020-ci il sentyabrın 27-də 44 günlük haqq savaşımız başlayan kimi qəlbində düşməne nifrət alovu könüllü olaraq döyüşən cəbhəyə yola düşüb. İlk günün ölüm-dirim savaşında çoxlu sayda erməni diğasını məhv edib. Daha sonra əynə qaynar nöqtələrdə yağıya vurduğu ağır zərbələrlə sözün əsl mənasında onlara qan qusdurub. Cəbrayıl, Qubadlı, Zəngilan, Füzuli və Şuşa uğrunda gedən döyüşlərdə mərdliklə döyüşüb. "Təki Vətən yaşasın!"-deyib qələbə naminə min əzab-əziyyətlə, ölümlü yollardan inamla keçib. Hər zəfərdən sonra qəlbi dağa döndən igid döyüşçü oktyabrın 27-də Qubadlıda gedən ağır müharibədə yağı gülləsinə tuş gəlib. 21 yaşlı gəncin canından artıq sevdiyi torpağa axıdığı qan xalqın qəhrəmanlıq salnaməsinə yazılıb. Şəhid Xəlil Ağayev Azərbaycanın yeni, şanlı tarixinə düşməklə bərabər, həm də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq sərəncamlarına əsasən ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Cəbrayılın azad olunmasına görə", "Qubadlının azad olunmasına görə" və "Cəsur döyüşçü" medallarına layiq görülüb.

Zəfər ORUCOĞLU

Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti varmı?

“Yarımçıq həqiqət ağ yalandan təhlükəlidir”

Türk atalar sözlərindən

“Hürriyyət” qəzetinin 04.03.2015-ci il tarixli sayında müxbirin “Vətəndaş cəmiyyətinin” nə olduğu, Azərbaycanda bu məsələnin nə vəziyyətdə olması və onun perspektivləri barədə suallarını Konstitusiya Araşdırmaları Fondunun rəhbəri Əliməmməd Nuriyevin cavablandırıdığı müsahibəsinə rast gəldim. Müsahibədə müxbir istər dövlətçiliyimiz, istər də millətimizlə yanaşı, bütövlükdə Azərbaycan vətəndaşlarının taleyüklü məsələləri haqqında suallar qoyur. Ə.Nuriyev Azərbaycanda “Vətəndaş cəmiyyətinin” bu günkü durumu, inkişafı və inkişaf şərtləri barədə, “oxunu atıb, yayını gizlədən” üstüörtülü, qeyri-müəyyən, bəzən də, reallığı malalayaraq üstünü örtmək cəhdləri olan cavabları, məni bu müsahibə ilə əlaqədar “pisi-pis yaxşını-yaxşı, düzü-hamvar” qaydasında fikirlərimi oxucular ilə bölüşməyə vadar etdi.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Şapur QASİMI

Ümumiyyətlə, DÖVLƏT anlayışı QANUNlara əsasən idarə edilən təşkilatı mexanizmdir. Yeni bu təşkilatı mexanizmi hakimiyyətin (cəmiyyət üzvlərinin şəxsi və ictimai hüquqlarının üzərində sahiblik hüququ) ancaq və ancaq istisnasız olaraq QANUNLARA mənsub, məxsus olduğu halda cəmiyyətdə normal dövlətin mövcudluğundan danışmaq olar. Ölkədəki DÖVLƏT adlanan təşkilatı mexanizmin və təsərrüfat qurumlarının yüksək pillələrində oturanların miqyas, həcm, hüquqi baxımdan ağırlaşmaz cinayətlərini bir kənara qoysaq belə, işsizlik, bahalıq, əmək haqlarının mövcud səviyyələrində saxlanılmaqla malların və xidmətlərin durmadan, həm də yüksək faizlərlə artırılmasını nəzərə alsaq, ölkədə hansı qanunun mövcudluğundan, bir halda isə hansı vətəndaş cəmiyyətinin mövcudluğundan və inkişafından danışmaq olar?!

Xüsusi mülkiyyətdə olan təsərrüfat sahiblərinin ictimai birliklərinə maliyyə yardımına gəldikdə isə, təkcə “Hürriyyət” qəzetinin 11.03.2025-ci il tarixli sayında, şirkət sahibinin rayon icra hakimiyyəti başçısının ondan mülkiyyətini satıb 3 milyondan çox pul vermesini tələb etdiyi barədə şikayətinin mənbəyini göstərmək yetərlidir. Hansı ki, Ə.Nuriyevin də dediği “orta təbəqə” say etibarilə çox az, imkanları isə təsadüfi qazanclarından “qara gün” üçün əzizləyib o qədər də çox olmayan vəsaitdən ibarətdir. Azərbaycan vətəndaşından almaq mümkün olan ancaq bu orta təbəqənin “qara gün” ehtiyatıdır.

Tehran molla rejiminin zülmələrindən cana doyan insanların zəmində dinə nifrət yaranıb kortəbii olaraq kütləvi şəkildə ateistlərə çevrildikləri kimi, Azərbaycanda da in-

zibati və iqtisadi despotizmin vətəndaşların həyatını cəhənnəm əzabına çevirib, bütün sahə və istiqamətlərdə vətəndaşların şüurunı oyada-raq bu vəziyyətə görə onların nifrətini günahkar qismində ölkə rəhbərlərinə yönəldib.

Kütlənin elmi hazırlıq səviyyəsi olmadığından, cəmiyyətdə baş verən proses və hadisələrin ancaq adi gözlə görünən tərəfini görür. Yeni ölkədə baş verənlərin sifarişçiləri, himayələri və icraçıları tanıyır. 30 il bundan əvvəlki dövrlə nisbətə bu gün cəmiyyət üçün dünyada və ölkədə baş verən hadisələr, bu hadisələrin baş verməsində önəmli xidmətləri olan şəxslər haqqında müqayisəolunmaz dərəcədə informasiya bolluğu var. Bu, bir tərəfdən internet, mobil rabitə vasitələrinin günümüzdə hər bir vətəndaşın istehlak predmetinə çevrilməsi ilə əlaqədardır. Digər tərəfdən isə ölkədə hakimiyyət komandasında baş verən dəyişikliklərdən qaynaqlanır. Belə ki, hakimiyyətdən uzaqlaşdırılanlar və uzaqlaşdırılmağa namizədlər hakim ailənin və yaxın ətrafının müəyyən “sirlərini” dolayı yolla müxtəlif mətbuat vasitələrinə sızdırır. Əlavə olaraq hakimiyyətin bu kadr dəyişikliklərini “islahat” kimi qələmə versə də, çox qısa zaman ərzində yeni kadrlar köhnəsinin dədəsinə rəhmət oxutdurduğundan, sadə əhali problemin kökünün daha dərinə olduğunu dərk edir. Ə.Nuriyevin dediği, - “Şikayətlər əvəzinə təkliflər verməlidirlər”, deməsi də bununla əlaqədardır. Bir halda ki, nə dövlət orqanları, nə təsərrüfat qurumlarının səlahiyyətləri vətəndaşların konkret faktlara, rəsmi sənədlərə əsaslanan haqlı şikayətlərinə baxmır, vətəndaşların təkliflərinə kim baxacaq?

Azərbaycanın nefti, qazı, faydalı qazıntıları və s. ölkə büdcəsinə gəlir gətirən bütün istehsal, xidmət sahələri hakimiyyətin və yaxın çevrəsinin xüsusi mülkiyyətinə çevrildi-

yindən, onlardan nəinki dövlət büdcəsinə vergi ödənilir, əlavə olaraq dövlət orqanlarının və təsərrüfat qurumlarının müxtəlif sxem və üsulları ilə əhalidən qarət edilən vəsaitin çox hissəsi də hakimiyyətin qara kassasına daxil edilib xaricdə qeydə alınaraq yaratdıqları şirkət və ofşor hesablarda yerləşdirilir. Bütün bunlardan başqa, hələ illər öncə dövründə cənub sərhəddindən ölkəyə daxil edilib Rusiyaya, Avropa-ya göndərilən tonlarla heroinin çox cüzi hissəsi Azərbaycanda reallaşdırılırdısa, bu gün bu biznes sahəsi ölkədə də çox genişləni-

Baş qoşmaq istəmədiyim çox məsələləri kənara qoyduqda belə, mollalar Allahın qulu olanlara cəhənnəm həyatı yaşadıb, öldükdə cənnətə gedəcəyini, bolşeviklər dövlət quldarlığı quruluşu qurub, “kommunizmə gedib çatacaqlarını” vəd etdiyi kimi, Ə.Nuriyev əhalinin təkliflər hazırlayıb dövlətə və ya QNT-lərə verəcəkləri halda, ölkədəki çox cüzi, yeni 0,0000000001 faizini ümumi şəkildə dilə gətirdiyim eybəcərliklərin düzəlib, vətəndaşlarımızın azad vətəndaşa, cəmiyyətimizin isə vətəndaş cəmiyyətinə çevriləcəyini iddia edir. Çünki dövlətdən tam asılı olan Konstitusiya Araşdırmaları Fondunun rəhbəri başqa cür danışa bilməz.

Müsahibənin “Hürriyyət” qəzetinin 04.03.2025-ci il tarixindəki sayının ikinci hissəsini və 11.03.2025-ci il sayındakı davamını bütövlükdə deyil, bəzi sitatları oxucuya təqdim edəcəyəm. Çünki, müsahibənin birinci hissəsindəki fikirlər forma etibarilə fərqlənsə də, eyni mahiyyət daşıyır.

Ə.Nuriyev deyir: - “Bəziləri gözləyir ki, QHT su çəkdi, hansısa problemi həll etdi və vətəndaş bundan yaralandı. Daşqəsəndə vaxtilə Yaponiya səfirliyinin dəstəyi ilə biz 8 (səkkiz) kilometrlik məsafədən kəndə su çəkdik və bir neçə yerdə bu- laqlar yaratdıq... Su dağdan gəlme-

li idi. Biz bu işləri görüb, bələdiyyə və ərazi icra nümayəndəsinə təhvil verdik. Amma bir il keçəndən sonra gördük ki, həmin bulaqların “kran”-ları sındırılıb”. Konstitusiya Araşdır- malar Fondunun rəhbəri adətində sadiq qalaraq, yeni məsələnin mahiyyətini köndələn qoyaraq kəndin sakinlərini, daha dəqiq desək, vətəndaşı “yükleyir”, təqsirləndirir.

Birinci sualım budur ki, hansısa kəndə su çəkmək QHT-nin funksiyasına aiddirmi? Əgər aiddirsə, elə dövlət QHT-yə verdiyi pulu niyə həmin kəndə su çəkməsi üçün təyinatla yerli su təchizatı idarəsinin hesabına deyil, QHT-yə ödəyir ki, QHT bu pulu özü xərcləyib, əvəzinə Yaponiyanın səfirliyindən bu məqsəddə pul dilənir. Çox qərbdə ki, bizim qanunverici orqan olan Milli Məclisimizin - millət vəkllərini- zinin əsas və yeganə funksiyası əha- linin, ümumiyyətlə cəmiyyətimizin bütün sahələrindəki problemlərinin həllinə yönəlmis qanunları qəbul et-mək olduğu halda, onların əksəriy- yəti qanunun mahiyyəti və məzmu- nunun nə olduğunu bilməyərək əl qaldırırlar.

İkinci sualım isə budur ki, Azər- baycanda yüzlərlə məktəb fəlakətli qəza durumunda olduğu, hətta çürüyüb tökülmüş döşəmənin altından ilan çıxaraq şagirdlərlə birgə müəlli- me “qulaq asdığı”, həmçinin Avro- panı neftlə, qazla təmin etdiyimiz halda, niyə rayonlarımızda, kəndlə- rimizdə, qəsəbələrımızdə nə normal yol, qaz, işıq, su və s. yoxdur?! Belə bir halda Azərbaycan hakimiyyəti “Afrikada məktəblərə 50 (əlli) mil- yon dollar, dünyanın “ƏN KASIB” ölkəsi olan Səudiyyə Ərəbistanında məktəblərin tikintisinə 40 (qırx) mil- yon dollar pulu HƏDİYYƏ edir. Bu- na nə ad qoymaq olar? Azərbaycan hakimiyyəti zəncilərə, səud ərəblə- rinə dost, öz xalqımıza bu dərəcədə düşməndirmi? Yaxud hər bir rayon icra başçısının milyonlarla rüşvət verib vəzifədə olduğu dövrə onlar-

la, yüzlərlə milyon dollarla ölçülən sərvətləri məhz bu problemlərin ya- radılması hesabına əldə edilməyib- mi?

Su kranlarının bir ildə xarab ol- duğuna gəldikdə isə, Ə.Nuriyev ye- nə də “köndələn” danışır. Mən özüm də daxil olmaqla, özümüz hə- yətimizdə mənzilin içərisində olub, üfərə-üfərə işlətdiyimiz su kranları- nın əksəriyyəti elə ildə bir dəfə, bə- zən də 2-3 dəfə sıradan çıxmırmı? İctimai istifadədə olan texniki vasi- tələri təyinatı üzrə mövcud təsərrü- fat idarələri təmir etməli, bələdiyyə, icra hakimiyyəti isə onlara nəzarət etməlidir. Hələ ki, dövlət piramidası- nın təsərrüfat qurumlarının birinci pilləsindən sonuncu pilləsinədək Ə.Nuriyevin fəallığını görmədiyi kütlə- ndən tutmuş müəyyən iş görmək imkanı olub, iş görmək istəyənləri və iş görənləri soğan qabığı kimi soyub yuxarı pillələrə ötürməklə, qanunları dar ağacına döndərib, im- kanlı-imkansız, savadlı-savadsız, bacarıqlı-bacarıqsız vətəndaşın bo- ğazına ip kimi salıb, milləti, xalqı məhvə doğru sürməkdədir. Belə bir vəziyyətdə vətəndaşların fəal- laşması ancaq dövlətə qarşı etiraza qalxmaq ola bilər. Dövlətin başında duranlar isə “həm qoyunların sağ və salamat qalması, eyni zamanda qurdların da tox olması” qaydasın- da, başqa sözlə, vətəndaşların və hakimiyyətin tələb və maraqlarının ORTA MƏXRƏCİNƏ cavab verən quruluşun məzmununu, onun real- laşdırılması üsulunu bilmədiyindən və ya bilmək istəmədiyindən, möv- cud quruluşun davam etməsində inadla ısrarlıdır.

Mətbuatda ölkədə gedən pros- selər, baş verən hadisələr haqqında uydurma, populist, mətbuatı yola verən “köndələn” yazılar və müsə- hibələrin sayı-hesabı yoxdur. Azər- baycanda bu fəlakətli vəziyyətin ya- radan, ölkənin boğazına sağalmaz xərcəng xəstəliyi kimi yapışmış millə- ti, xalqı boğub, məhv etməkdə olan Azərbaycan Respublikası Konstitu- siyasının VII maddəsinin III bəndi- nin ləğv edilərək ölkədə normal dövlət quruluşunun qurulması haqqın- da təkliflər vermək həm vəzifə, həm də peşə borcu olan Konstitusiya Araşdırılmaları Fondunun rəhbəri bu məsələlərə belə olmayan sadə vətəndaşları təkliflər verməməkdə məzəmmət edir. Bu faciəli, həm də komik (traqikomik) hal deyilmi. Di- gər tərəfdən, belə budadır ki, hələ hakimiyyət vəziyyətin partlayış anı- na çatmayacağını güman etdiyinə görə, ona ünvanlanan çıxış yolu təkliflərinə hələ ki, biganə yanaşır. Lakin hakimiyyət bir məsələni yad- dan çıxarır ki, kütlə ayağa qalxdıq- da nə polis, nə ordu hakimiyyəti müdafiə etməyəcək, çünki hər ikisi həmin kütlənin övladlarından ibarət- dir. Həm də, 44 günlük müharibə- dən sonra 80-ə yaxın yaralı qazinin dövlətin inzibati və kapital despotiz- minin terroruna dözə bilməyərək in- tihar etməsi, TƏRTƏR QƏTLİAMİ polis, ordu, ümumiyyətlə vətəndaş hakimiyyəti arasında çox çətin ara- dan götürülə biləcək sədd kimi orta- dadır.

Vilyam Şekspir:

Həyat teatrı,
insanlar aktyor

Onların dostluğu bir təsadüfdən başlamışdı...

Həmişə olduğu kimi həyətdə uşaqlar ucadan qışqıra-qışqıra futbol oynayırdılar. Ruslan da kənarda dayanıb onların oynuna tamaşa edə-edə iki üç il bundan qabağı xatırlayırdı. O da öz yaşdları ilə hər gün dərsdən gələn kimi top qovalayırdı. Amma indi universitetdə psixologiya ixtisası üzrə birinci kurs tələbəsi idi. Boş vaxtlarında müntəzəm idman məşqlərinə gedir, üzgüçülük məşğul olurdu. Günü-gündən kişiləşirdi, sinəsi enlənmiş, əzələləri geyindiği nazik köynəyinə iz salırdı. Təzəcə buraxdığı qısa saqqal və nazik bıq onu çox yaraşlıq göstərirdi. Digər oğlanlar kimi, o da qızların diqqətini çəkməsi ilə gizlincə fəxr edirdi.

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Ruslan Fəridin sözlərində nə təəssüf, nə qısqanclıq, nə də kədər hiss etmədi. Əslində, evlənməyinin Fəridlə dostluğuna pis təsir edəcəyindən narahat idi. İndi Fərid, əksinə, onlara xeyir-dua verəndə Ruslan xeyli rahatlandı. Planlarını Fəridə açdı:

- Amma ən azından həmin gün mənim yanımda ol, səni onunla tanış edim.

Fərid:

- Baxım da, işim olmasa mütləq gələm - dedi. Sonra da əlavə etdi: -Mən sənin ürəyindəyəmsə, həmişə səninləyəm, sənin kiminlə bir yerdə olmağından asılı olmayaraq.

Ruslan ürəyində Fəridə haqq qazandırdı. Həqiqətən də Fərid onun ürəyində özünə yer tutmuşdu.

Ruslanın planlaşdırdığı gün gəlib çatdı. O, Fəridi götürüb evlərinə getirdi. Hava qaralıqlaşdı. Fərid üçün aldığı gəlinlik paltarını çıxarıb ona verdi: - Geyin, bunu sənə toy hədiyyəsi almışam, - dedi. Sonra cibindən təkqış brilyant üzük çıxarıb Fəridin barmağına taxdı. Bu zaman onun əlindən tutanda elə bildi ki, Fəridin əlini tutur. Çünki Fəridin əlinin hərəkəti ona çox tanış gəldi. Yenə də özündə bir hallar olduğunu düşünüb, buna fikir vermədi. Üzüyü Fəridin barmağına taxandan sonra əlindən öpüb, - həyatıma xoş gəldin, sevgilim - dedi.

Fəridə həyacandan tir-tir əsə-əsə dilləndi:

- Sən nə olursa-olsun mənimlə evlənəcəksən? Sən həmişə məni sevecəksən? Heç vaxt məndən imtina etməyəcəksən ki?!

Ruslan nəfəsi kəsilə-kəsilə

Oyun və ya üçüncü artıqdır

(Psixoloji hekayə)

cavab verdi:

- Əlbəttə sevgilim, məni səndən ancaq ölüm ayıra bilər. Nə olursa-olsun, səninlə olacağam.

Sonra Ruslan yuyunmaq üçün vanna otağına keçdi. O, həyəcanını yatırımaq üçün soyuq su ilə yuyundu. Qəsdən vanna otağında bir qədər gecikdi ki, Fəridə də rahat paltarlarını dəyişə bilsin.

Ruslan vanna otağından çıxıb, Fəridin olduğu yataq otağına keçdi. Otaq ala qaralıq idi. Görünür, Fəridə utandığundan işığı söndürmüş, yenəcə geyindiği gəlinlik paltarında üzü pəncərəyə tərəf oturmuşdu. Ruslan astaca arxadan ona yaxınlaşdı. Fəridə başını aşağı salmış, gəlinlik örpəyini üzünə örtmüşdü. Ruslan qaralıqda Fəridin üzündən ağ örpəyi qaldırdı və yerində donub qaldı.

Fərid gəlinlik duvağının altından çəşqin və qorxaq nəzərləri ilə ona baxırdı. Ruslan Fəridə Fəridi niyə bu günə kimi görüşdürə bilmədiyini indi anladı. Fəridə elə Fərid idi.

...Fərid əslində Ruslanla öz aralarındakı dostluqlarını sınamaq üçün bir plan düşüncəyə düşmüşdü. Qız rolunda Ruslanla tanış olacaq, ondan özü haqqında əsl münasibəti öyrənəcək, sonra da roldan çıxıb Ruslanla həyatlarını və dostluqlarını davam etdirəcəkdi. Bunun üçün o, Ruslanla görüşə gedəndə hər dəfə qız kimi qrimlənir, xüsusi parik geyir, gözlərinin rəngini dəyişdirmək üçün mavi rəngli linza taxırdı. Qız kimi danışmaq və davranmaq isə

onun üçün çətin deyildi. O, məharətli bir aktyor kimi, istənilən rolunu mükəmməl şəkildə oynaya bilirdi.

Amma ilk gündən qız rolunda ürəyində Ruslanla dostluqdan fərqli hisslər bəslədiyinin fərqi vardı. Digər tərəfdən, Ruslanın Fəridin oyunundan

İndi bu oyunu necə qurtarmaq problemi tam ciddiliyi ilə hər iki gəncin qarşısında durmuşdu. Fərid hər şeyi Ruslanın ixtiyarına buraxmış, taleyi ilə barışmış bir adam görkəmi almışdı. Onun üçün seçim problemi yox idi. Hər iki obrazda Ruslan onu sevirdi. Ruslanın vəziyyəti isə bundan fərqli idi. O, həyatının ən ağır seçimi qarşısında durmuşdu. Həmişə qarşısına çıxan istənilən çətinlikdən asanlıqla çıxmaq üçün çıxış yolu tapan Ruslan indi düşüncəyə düşmüşdü. Həm də çıxış yolu yox idi. Əgər o, qarşısındakı dostu Fərid kimi qəbul etsəydi, həyatı qədər sevdiyi sevgilisi Fəridi əbədi itirəcəkdi...

heç nə başa düşmədən onun girdiyi rola vurulması, ona eşq elan etməsi Fəridin o qədər xoşuna gəlmişdi ki, o, roldan çıxırmı, oyunu mümkün qədər uzadırdı. Amma gün keçdikcə özü də bilmədən qurduğu oyundan çıxıb bilmirdi. Ruslan onu həm sevdiyi qız, həm də çox yaxın oğlan dostu kimi sevirdi. O isə Ruslanı bir məhəbbətlə - dostluqdan daha güclü məhəbbətlə sevirdi. İllərdi qəlbində gəzdirdiyi Ruslanla olan gizli sevgisini indi açıq, amma qız rolunda onunla bölüşdürür, bundan da nəhayətsiz ləzzət alırdı.

Ruslanın evlənmək təklifi onun üçün gözənilməz oldu. O, bu oyunun bu qədər sürətlə başqa bir məcraya yönələcəyini gözləmədi. Amma artıq oyun son pərdəsini oynamaq

məcburiyyətində idi. Onun qarşısında iki yol var idi: ya oyundan çıxmaq, hər şeyi Ruslanla sözləmək, ya da oyunu sonuna kimi oynamaq. Bu son haqqında onda heç bir təsəvvür belə, yox idi. O, özünü qeyri-müəyyənliyin girdabına buraxdı. Oyundan çıxmaq istəmirdi. Çünki buna gücü çatmırdı. Oyunu davam etdirmək isə onun necə olacağı ilə bağlı sualla cavab verməyi tələb edirdi. Onunsa belə bir cavabı yox idi. O, hər şeyi öz axarına buraxmağı qərara aldı. Əgər Ruslan ondan dost kimi imtina edəcəksə, deməli, ona qarşı sevgisi güclü olmayıb. Yox, imtina etməsə?!

gRuslan Fərid-Fəridin qarşısında heykəl kimi dayanmışdı. Qeyri-ixtiyari "Bu nə oyundu?!" deyə bildig

İndi bu oyunu necə qurtarmaq problemi tam ciddiliyi ilə hər iki gəncin qarşısında dur-

artıq deyildi...

Ruslan indi başa düşürdü ki, "ölüm, ya olum" sualına cavab verməlidir. Fərid ağ gəlinlik paltarında dostunun qəbul etdiyi istənilən hökmə baş əyəcək bir vəziyyət almışdı. Zəfər o da bu vəziyyətdən çıxmağın doğru-düzgün həll yolunu bilmirdi. İndi o, məharətlə oynadığı oyunun qurbanına çevrilmişdi. Onun üçün teatr rolu ilə həyat rolu arasında bütün fərqlər itmişdi. Belə yaşamağı davam etdirmək isə yalnız Ruslandan asılı idi. Ruslan hər ikisinin əvəzindən düzgün hesab etdiyi qərarı açıqladı: "Mən nə sənə, nə də Fəridəyə yaşamaq istəmirəm". Fərid də "mən də sənə qarşı olan ikili hissin heç birindən imtina etməyi bacarmıram və bunu istəmirəm də", - deyə bildig

...Səhəri Ruslanın ailə üzvləri rayondan evlərinə qayıtdılar. Qapının zəngini nə qədər çaldılarsa, açan olmadı. Qonşudan Ruslanın evdən çıxıb-çixmadığını soruşdular. Qonşu onu dünəndən bəri görmədiyini dedi. Valideynləri təşvişə düşdü. Əvvəl evə zəng vurdular. İcəridən öz zənglərinin səsinə eşitdilər, amma kimse cavab vermirdi. Sonra Ruslanın əl telefonuna zəng vurdular. Telefon çağırır, ancaq Ruslan telefonu açmırdı. Anasının ürəyinə damdı ki, nəse pis bir hadisə baş verib. Odur ki, çilingər çağıraraq qapını açdırdılar. İcəriyə girəndə gördükləri mənzərədən dəhşətə gəldilər. Fəridlə Ruslan döşəmədə yan-yanaya uzanmışdılar. Fəridin başı Ruslanın sinəsinin üzərində idi. Ruslanın qolu Fəridin boynuna dolanmışdı. Hər ikisinin üzündə xoşbəxtlik hissi donub qalmışdı. Bir az aralıda tamamilə boş yuxu dərmanının qutusu nə baş verdiyini göstərirdi...

Ruslanın atası özünü irəli atdı. Əlini oğlunun şah damarının üzərinə qoydu. Ruslan və Fərid çoxdan bu dünyadan köçmüşdülər.

Səhər qəzetlərdə iki gəncin yaşıdıqları mənzildə naməlum səbəblərdən intihar etdikləri ilə bağlı məlumat çap olunmuşdu. Məlumatda istintaqın getdiyi, amma hələlik gənclərin intiharının səbəbi ilə bağlı heç bir ağılabatan delilin əldə olunmadığı xüsusilə vurğulanırdı...

AZAD

O, yaşca bizdən çox kiçikdir. Odur ki, yaxşı musiqiçi olsa da, zamanında deyil, onu xeyli sonralar tanıdıq. Tanıdığım andan indiyə qədər onunla daim səmimi, xoş münasibətdəyik və yaxşı həmsöhbətik. Təbii ki, söhbətlərimiz, dialoqlarımız daha çox Azərbaycan qarmon sənəti və onun tədrisi ilə bağlı olur.

Vüsal Süleyman oğlu Qəhrəmanov 1982-ci il iyunun 28-də Bakıda dünyaya gəlib. Ata sürücü, ana evdar qadın olub. Bu ailədə bir qız və bir oğul övladı böyüyüb. Vüsal 1989-1999-cu illərdə Bakı şəhəri Nizami rayonu 12 sayılı tam orta məktəbdə oxuyub. Əmircan qəsəbəsində yerləşən 3 nömrəli uşaq incəsənət məktəbinin 5 illik qarmon sinfində təhsil

lazımdır. Həmin uşaqların ürəkləri çox həssas, qəlbləri incə və duyğuları nəcibliklə dolu olur. Onları sevrək əzizləmək gərəkdir ki, barmaqları həssas qəblərinin, zərif duyğularının təsiri ilə alətlərə toxuna, musiqi öyrənə və bu incə sənətə yiyələne bilsinlər. Gözdən əlillərə "qəlbi rövşən" deyirlər, yeni üreyi işıqlı. Görmə qabiliyyətindən məhrum olan belə insanların hissiyyəti güclü, daxili aləmi işıqlı olur. Onları incitmək, qəlbine dəymək ürəyinin işığını söndürmək olmaz. Bu barədə orada çalışan müəllimlərin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Vüsal müəllim belələrindəndir. O, yüksək mədəniyyətə, böyük üreyə, əxlaqa, tərbiyəyə, həm də dözümə malik insandır. Hə, hə dözümlü. Yazı müəllifi olaraq bildirirəm ki, 1970-ci ildən qarmon sənətinin tədrisi üzrə müəlliməm, staja və

Əsl fədakar müəllimdir

alıb. İxtisas müəllimi Vəzifə xanım sevimli şagirdinin əsl musiqiçi kimi yetişəcəyinə inanıb və böyük ümid bəsləyib. Odur ki, o, Vüsala qarşı daha məsuliyyətli olaraq onunla dərslərində daha tələbkərlilik göstərər. Vüsal tədris illərində hər sinfin programını layiqincə yerinə yetirər, qammalar, etüdlər, not əsərləri, bəstəkarların mahnıları, xalq oyun havaları və muğamları tələbata uyğun olaraq təhvil verərdi. İxtisas müəllimi onunla ən çətin əsərlər üzərində işləyirdi. Vüsal sinifləri adladığıca, bütün tapşırıqları, hətta əlavələri belə yerinə yetirməyi bacardıqca sürətlə irəliləyir və bütün ümidləri doğruldu. Bəli, bəli, bu həqiqətdən bələydi. Vüsala valideynləri sadəcə insanlar olsalar da, övladların təlim-tərbiyəsinə ciddi nəzarət yetirir, onların gələcək həyatı üçün çalışır və məsuliyyət daşıyırdılar. Vüsala evdəki qarmon məşqlərinə də yad deyildilər, daim diqqət göstərirdi, dinləyirdi və bu işin davamiyyəti üçün onda həvəs oyadırdılar. "Kazan" şagird qarmonu bu sənət üzrə dərslər alan bütün uşaqlar kimi Vüsala da sevimli çalğı aləti və dostu idi. O, öz qarmonu ilə səliqəli davranır və qoruyurdu. Peşəkar sənətkarlara aid qarmon alana qədər "Kazan" ona sədaqətli yoldaş idi. Odur ki, qarmonu onun əlindən, dizinin üstündən düşməzdi. Sonralar, illər ötdükcə Vüsala da bir-birindən daha üstün üçdörd qarmonları olub.

Hamımız kimi Vüsal da ifasını daha möhkəmləndirsin deyərək öz fəaliyyət ansamblından qanadlandı. O, 1996-1997-ci illərdə Zəngi liseyində tarzən Bayramın rəhbərlik etdiyi xalq çalğı alətləri ansamblında çalışdı. 1997-1998-ci illərdə Nizami rayon uşaq yaradıcılıq (hazırda inkişaf) mərkəzində tarzən Abutalıb müəllimin məktəblilərdən ibarət öz fəaliyyət xalq çalğı alətləri ansamblının üzvü olaraq inkişafa qədəm qoymaqla idi. Vüsal Qəhrəmanov hər iki ansamblıda çox şey öyrənmiş, püxtələşmiş və sənətə həvəsi daha da güclənmişdi. Bayram da, Abutalıb da instrumental melodiyalarda ona mütləq solo ayırır və konsertlərdəki çıxışlarından məmnun olurdular.

V.Qəhrəmanov "Qonçə" uşaq festivalında uğurla çıxış edərək birinci yeri tutub.

Demək lazımdır ki, Vüsal orta məktəb dərslərini də yaxşı oxuyurdu. Ali məktəbə daxil olmaq məsələsində qərar qəbul etmək nə valideynlər, nə də Vüsal üçün çətin olmadı. Vüsal uşaqlıqda və ilk gənclik illərində musiqi ilə məşğul olaraq artıq özü üçün peşə qazanmaqda idi. Özünə nəticə çıxarmışdı ki, musiqi sənəti üzrə irəliləsin. O, 2000-2004-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin musiqi fakültəsində xalq çalğı alətləri orkestrinin bədii rəhbəri-dirijor ixtisası üzrə oxuyub. Burada qarmon sənəti üzrə təhsil alıb. İxtisas

müəllimi dosent, əməkdar artist Sərxan Aboyev olub. Vüsal oxuduğu təhsil müəssisəsində keçirilən bütün bədii-kütləvi tədbirlər, bu xətlə başqa tədris ocaqlarında təşkil olunan konsertlərdə universitetin xalq çalğı alətləri ansamblının tərkibində müəllim və tələbə müğənniləri müşayiət edib. Bundan başqa o, ADMİU-nun kafedra konsertlərində fortepiano müşayiətilə bəstəkar əsərlərini və ritm alətləri ilə instrumental melodiyaları ifa edirdi. Universitetdə dərslər deyən titullu xanəndələrin, professor-müəllim heyətinin başqa məkanlarda, TV və radio verilişlərində çıxışlarını, muğamlar, təsniflər, xalq, aşiq, bəstəkar mahnılarını ansambl tərkibində və solo hissələrlə müşayiət etmişdir. Nəticə onun tam peşəkar ifaçı kimi yetişməsi üçün imkan yaratmışdır.

V.Qəhrəmanov 2021-2023-cü illərdə magistr təhsili də alaraq çox uğurlu nəticə əldə etmişdir. O, ADMİU-nun musiqi fakültəsində "Musiqişünaslıq və musiqi tənqidi" ixtisası üzrə müdafiə etmişdir. Bütünlükdə götdürdükdə V.Qəhrəmanovun ali təhsil illəri uğurlu, sanballı olaraq onun əsl mütəxəssisi, ixtisaslı kadr kimi yetişməsi üçün tam imkan və şərait yaratmışdır. Əlbəttə, bu işdə onun savadı, dərin biliyi, dünyagörüşü, sənətə, elmə, incəsənətə xüsusi vurğunluğunun və özünə qarşı tələbkərliliyinin də böyük təkanı olmuşdur.

Vüsala ifaçılığına gəldikdə buna xüsusi dəyər verilməlidir. O, tam mükəmməl qarmon ifaçısıdır. Azərbaycan qarmon sənətinə xas olan bütün məziyyətlər-texniki imkanlar, zərifliklər, incə nüanslar, bəzəkçiliklər, xırdalıqlar və digər bütün üstün cəhətlər onun ifaçılığında daim özünü göstərməkdədir. Sual: - İlk illərdə hər kəs böyük sənətkarlardan öyrənir. Sizdə necə?

- Uşaqlıq və gəncliyimdə əvvəllər Zakir Mirzəyevin, sonra Avtandil İsmayılovun və Ənvər Sadıqovun ifalarını dinləyərək onların sənətindən bəhrələnməmiş və öyrənmişəm. Hər birinin çalğısında

fərqli cəhətlər var. Bu xüsusiyyətlər mənim ifaçılığımın formalaşmasına böyük təkan verdi.

V.Qəhrəmanov 2006-cı ildən Bakı şəhəri Gözdən Əlil Uşaqlar üçün 38 saylı 11 illik musiqi məktəbinin qarmon sinfində dərslər deyir. İndiyə qədər onun bu məktəb-

də uğurlu yetirmələri olub.

Burada haşiyə çıxaraq danışmasaq, günah olar. Əslində gözdən əlil uşaqlara dərslər deyərək onlara musiqi təlimi vermək dəyərli, şərəfli, fərəhli olduğu qədər də çox çətin, əslində həddən artıq əziyyətli işdir. Dünya işığından məhrum olan, oğlanlı, qızlı belə uşaqların, kövrək qəblərini əla almaq, ruhən sağlamlıq bəxş etmək üçün onların titrək əllərindən tutub çalğı alətlərinin səslərini üzərində gəzdirib ifa qaydaları öyrədən sevinc vermək ən layiqli iş deyilmi? Xırda bir nüansdan, xoşa gəlməz səsdən, sözdən, kobud rəftardan inciyərək qəlbi parçalana, küsərək taleyindən, həyatdan küsə və incik düşə bilən belə uşaqlara diqqət, qayğıdan başqa, onlara dərin məhəbbət

böyük təcrübəyə malikəm. Lakin mən gözdən əlil uşaqlara dərslər deyərək bilmərəm. Yeni dözə bilmərəm, daim kövrələyəm, ağlayaram və xəstəliyə düşərləm. Doğrudan da bu işdə insandan dözümlü tələb olunur. Allah qorusun, eşq olsun elə məktəbdə dərslər deyən Vüsal kimi müəllimlərə. Onun pedaqoji fəaliyyəti ilə tanış olduqca adamı hey-rət bürüyür və onun qarşısında baş əymək istəyirsən. Vüsal və müəllim yoldaşları dünyada ən gərəklisi, çox lazımlı bir işlə məşğul olmaqla gö-

rün nə qədər adamları sevindirirlər. Sevinənlər sırasında uşaqlar öz-ləri, ata-anaları, baba-nənələri, əmi-dayıları, bibi-xalaları və bir sözlə bütün doğmaları var. 38 saylı məktəbin bütün kollektivinə minnətdarlıq edərək onlara can sağlığı və böyük nailiyyətlər arzulayırıq.

(Ardı var)

Əhsən Rəhmanlı
Tədqiqatçı, sənətsünaslıq
üzrə fəlsəfə doktoru

Həyatda diqqəti başqalarına nisbətən daha az cəlb edən elə insanlara rast gəlmək mümkündür ki, onların fəaliyyətini lazımcına qiymətləndirmək üçün zamanə ehtiyac olur. Bəzən bu zaman o qədər uzun çəkir ki, bir ömrə sığmır və həmin şəxsin sənətdəki yerini və tələyini sonradan tarix özü müəyyən edir. Həmkarları onun haqqında danışanda zahirən qapalı, təmkinli, soyuq insan təsiri bağışladığını və bu məqamın həssas ruhu, qəlbindəki istiqanlı, coşqun və emosional keyfiyyətləri ilə tərs-mütənəşib olduğunu qeyd edirdilər. İstənilən bədii əsər çərçivəsində olduğu kimi kinematoqrafda da qüvvələr toqquşmasının dramaturji zəmin olduğu nəzərə alınsa, Yuli Rayzman şəxsiyyətinin bu sahənin mayasında dayanan təzad amili ilə identifikasiyası elə əvvəldən bu peşəyə daxili yaxınlığı, ruhi doğrılığından xəbər verirdi. Bütövlükdə o, ekranda insan münasibətlərinin zərgəri idi. Onun filmlərində hisslərin zəngin çalarları, kişi-qadın rabitəsinin psixoloji dərinliyi, təmaslararası ziddiyyət dominantdır. Bütün bunlar ilk baxışdan aparıcı qüvvə kimi görünən dialoqlarla vəhdət təşkil edərək ümumi forma və mühit yaradır.

Babək Abbaszadə

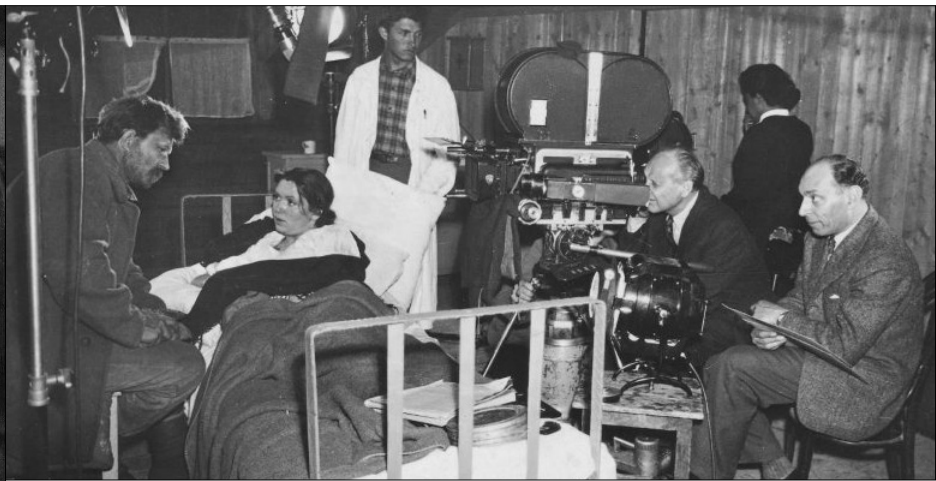
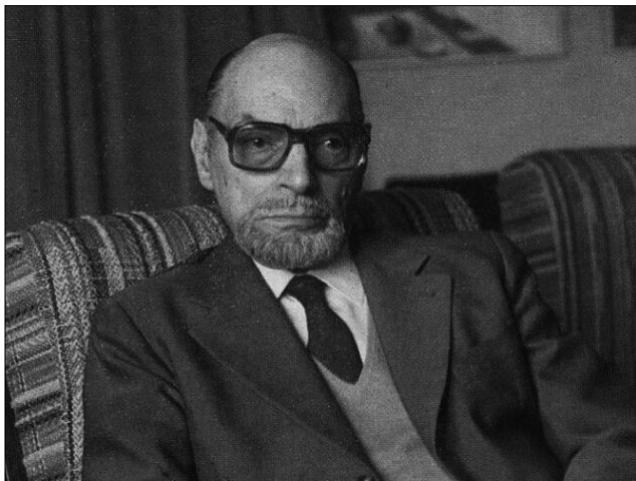
(Əvvəli ötən sayımızda)

Rejissorun "Kommunist" filmində vizual həll axtarışlarının uğurlu nəticələrindən biri də Leninin telefon danışığı zamanı eşitdiklərinə reaksiyanın əlindəki karandəşin hərəkəti ilə yaxın planda göstərilməsi sayıla bilər. Bu cür ifadəli rejissor tapıntısının - proletariat rəhbərinin insan tələfatı haqqında ünvanladığı suala cavab alarkən deyil, yanğına məruz qalan məkan barədə xəbəri eşidərək işlədilməsi mövcud quruluş üçün yanan barakların, hazırlanmış torfun insan tələfindən üstün olduğuna üstüörtülü eynəmdir.

"Əgər bu sevgidirsə?" filmində cəmiyyət tərəfindən qışnamaya məruz qalmış yeniyetmələrin gözü ilə sovet ehkamlarına qarşı üsyan duyulur. "Sənin müasirin" filmində dövlətə milyonlarla rubla başa gəlmiş perspektivsiz tikintisi layihəsində ziyanın yarısından qayıtmaq istəməyən rəhbər heyətin yanlış yola davam etmək ısrarı verilir. "Fərdi həyat"da isə yeni vəzifə kadrının işgüzar cəhətlərə görə yox, hər kəsə bəlli qaranlıq yollarla seçildiyi bütün çılpaqlığı ilə vurğulanır.

Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1956-cı ildə keçirilmiş XX qurultayında stalinizm və şəxsiyyətə pərəstişin aradan qalxması, siyasi gərginliyin azaldılması sənət meydanına da təsirli olmuşdü. Mövcud mənzərə Yuli Rayzmanın o dövr yaradıcılığında daha çox "Əgər bu, sevgidirsə?" filmi ilə səsləşdi. Bu filmdə sovet sisteminin avtoritar mahiyyəti maarif işçilərinin simasında verilir. Yeniyetmələrin intihar həddinə çatdırılması ilə təlim-tərbiyə prosesindəki boşluqlar ön plana çəkilir. Məktəb səlahiyyətlilərinin qışnamalara məruz qalanların dərdinə şərik olub onlara düzgün yol göstərmək əvəzinə, cəmiyyətlə bərabər ümumi təzyiq dalğasına qoşulması gənclərin üsyankar ruhu ilə qarşı-qarşıya qoyulur.

Film özü ilə sovet ekranına yenilik havası gətirmişdi və onun uzun

Yuli Rayzman yaradıcılığında hisslərin təəcəssümü

sürən mübahisələrə səbəb olması zərurət idi. Rejissor buxovların aradan qalxdığı dövərdə həqiqətdən danışmağı üstün tutmuşdu. Hətta xarakter etibarilə təmkinli Rayzman bədii şüurda aparılan müzakirə zamanı "Əgər bu, sevgidirsə?" filmi burjuva məfhumuna calayan tanınmış SSRİ Xalq artisti ilə əlbəyxa olacaq qədər ziddiyyətli şəxsiyyət idi. Filmin

axtarışları üzərində qurulub. Burada əxlaqi prinsiplərin nisbətindən doğan şübhə və qərarlılıq, səhvətə qorxusu bir mövzu olaraq Rayzmanın növbəti psixoloji araşdırmasına çevrilir. Ritorik sual qarşılığında metaforik ququ səsinin sükutda səslənişi, tənha qəhrəmanın əllərini göyə açib evdəki ölü sükuta etiraz edərkən, mərkəzdə kompozisiya cəhətdən ay-

tərəfindən vəziyyətin reallığına uyğun şəkildə ekrana gətirilir.

Situasiyanın çıxılmazlığı şəraitində bütün əşyalar kənara atılardan sonra masa siyirməsində gizlədilmiş silah yeganə qurtuluşa çevrilir. Süjet boyu telefon zənginin, yoxsa tapançanın qəhrəmanın xilaskarına çevriləcəyi sonadək müəmmalıdır. Birinci həyat yoldaşının vəfatı, ikincinin soyuqluğu, oğlunun karyera tələbi, qızının yeni vəzifə gözləməmək məsləhəti, katibəsinin gözlənilməz rəddi bu ikisi arasında nicatı sonuncuya daha da yaxınlaşdırır. Rejissor açıq finalda tamaşaçını xoşbəxtlik və bədbəxtlik arasında ustalıqla pərçimləyir. Telefon zənginin, nəhayət, səsləndiyi sonluqda silahın yoxa çıxması, bir daha ekranda görünməməsi Çexov nəzəriyyəsinə uyğun olaraq, gələcək təhlükəyə işarə kimi üzə çıxır. Başqa tərəfdən, Nataliya ilə yaxınlaşma, tapançanın Abrikosovdan uzaqlaşdırılması və keçmiş həyat yoldaşının vəfatı yeni həyata başlamaq nişanəsi kimi özünü göstərir.

"Fərdi həyat" SSRİ-nin dağılmasına öncəgörməlik edir, bir anın içində insanların gərəksiz fərdə çevrilə biləcəyinin anonsunu verir. Əslində sonluqdakı qeyri-müəyyənliyə aparılan xətdə tamaşaçı üçün insanın gözləmə boşluğundan qurtulma istəyinin dərəcəsi müəyyənləşir.

Yuli Rayzman son filmi olan "Arzular zamanı"nda kişi-qadın mövzusunun davam etdirir. Film xoşbəxtlik ardınca düşmə məqamının onun əldən verilməsi ilə nəticələnməsi haqqında fəlsəfi dramdır. Rejissor öz hekayəsini nitqində inamlı görünməyə çalışan, daxilən təərəddüdlü qadın qəhrəmanın üzərində qurur.

Uzun illər əvvəl Y. Rayzman müəllifi olduğu "Rola aktyor seçimi" məqaləsində yazırdı: "Kişi ilə qadın qəhrəmanı bir-birinə bağlayan sevgini - tamaşaçının yalnız ağılla deyil, həm də qəlben qəbul etməsi üçün aktyor seçimi müstəsna dərəcədə dəqiq olmalıdır. İnənməliyi ki, məhz bu kişi ilə məhz bu qadın bir-birini seve bilər". Bu mənada rejissorun ekranda yaratdığı şərtlər daxilində həqiqətən Papanov-Alentova dueti qeyd olunan mühakiməni doğruldur. Baş qəhrəmanların epizoddan-epizoda açılan xarakterləri sanki onların boyuna biçilib, saxtakarlıq pərdəsi mövcud deyil.

Həm "Təyyarəçilər", həm "Qatar şərqə gedir" filmləri ilə müqayisə aparılırsa, demək olar ki, qadın qəhrəmanın seçim qarşısında ilk baxışdan daha az cəlbəddici kişiye meyil etməsi "Arzular zamanı"nda da süjetin əhəmiyyətli dönüş nöqtəsi kimi mey-

dana çıxır. Aktrisa Vera Alentova öz müsahibəsində ifa etdiyi Svetlana rolunu mənfi qəhrəman kimi qələmə versə də, bunu yalnız ümumi nəticədən çıxış etmək kimi dəyərləndirmək olar. Əslində Svetlana həyatın zər-bələrindən cana doymuş məsədlük axtaran qadındır. İki dul insanın geridə qoyduqları keçmişin qalıqlarını ailə səadəti naminə həll etmək təşəbbüsünü də Svetlana öz çiyinlərinə alır. Lakin bu təşəbbüskarlıq ən incə, nəzərə alınmaz nöqtədə həyatı yanlış-lıqla nəticələnir. Svetlana faciəvi nə-ticəni ağılına belə gətirmədən qapalı insanın təbiətinə təcavüz edir, fəal planlar quraraq onu mövcud olduğu dünyadan qoparır. "Mən öz yerimdə oturmuşam. Bacardığım işi görürəm" deyən Lobanovu düzgün anlamır, onu dəyişikliyə vadar edir. Dəyişiklik-sə ölümə bərabərdir...

Yuli Rayzmanın rejissor xırdalıqlarında baxışların, əşyaların xüsusi yeri var. Münasibətlərin formalaşmasında ilk baxışdan adı sayılan məktub, alışqan, eynək, çilçirəq göründüyü qədər təsadüfi deyil, əhəmiyyətli vəzifə daşıyır. Lobanovun mənzilindəki çoxsaylı divar saatları sanki bu xoşbəxtliyin uzun sürmə-yəcəyinə əvvəlcədən eynam vurur. Yeni vəzifə alandan sonra onun ardınca məhz qara rəngli avtomobilin gəlməsi isə ekranda bədbəxtlik rəmzi kimi zühur edir...

Yuli Rayzmanın yaradıcılığı bu filmə başa çatdı. Kinotənqidçi Nəya Zorkaya öz məqaləsində sənət yolunun sonunda Yuli Rayzmanın yaradıcı qüvvəsinin daha da möhkəmləndiyini qeyd etsə də təəssüflərlə olsun ki, 80-ci illərin ikinci yarısında irəli sürülən yenidənqurma siyasəti zamanı rejissorun yaradıcılığında heç bir yeni film müşahidə olunmadı. 81 yaşında son filmi çəkən görkəmli kino xadiminin ilk retrospektivi isə yalnız ölümündən neçə il sonra - 2003-cü ildə təşkil olundu. O, həyatda və sənətdə uzun ömür sürdü. Bütün fəaliyyəti boyu çoxsaylı mükafatlara layiq görüldü. Kinonun səssiz dövründə Pudovkin, Protazanov, Eqqert kimi rejissorların yanında praktik işdə çalışan Rayzman sonralar Ali ssenaristlər və rejissorlar kursunun pedaqoqu kimi rejissorun aktyorla işi üzrə tədris işi apararaq, Qleb Panfilov, Tolomuş Okeyev, Aleksandr Askoldov, Konstantin Yeršov kimi tanınmış sənətkarların yetişməsinə xüsusi rol oynadı. Yeniyetmə iken onun filmində çəkilmiş Valeri Todorovski sonradan tələyini rejissorluq peşəsinə bağladı. Azərbaycan kinonunun klassiklərindən biri, milli nağıl filmlərimizin əvəzolunmaz yaradıcısı Əlisəttar Atakişiyevin öz xatirələrində digər dünyaşöhrətli kinematoqrafçılarla yanaşı, Yuli Rayzmanla işləmək xoşbəxtliyindən bəhs etməsi də eyni nəslin nümayəndəsi olan bu iki sənətkar arasında uğurlu təcrübə mübadiləsindən xəbər verir.

ssenari müəlliflərindən biri İosif Olşanskının bu xatirəsi haqsızlığa bə-rışmaz mövqə ortaya qoyan həmkarının yüksək dairələrə prinsipial mü-qavimətindən bəhs edir.

Öz mövzusunı konkret müəy-yənləşdirmiş Yuli Rayzmanın yaradı-cılığında 70-80-ci illəri duyğulara psixoloji yanaşma baxımından ən yetkin dövr hesab etmək olar. Erken filmlərində insani münasibətlər ideoloji qabıqla qılaflandırdısa, bu dövərdə mövzuya birbaşa fokuslanma müşahidə olunur. Onun qəhrəmanları hə-yatla çəkişmədədirlər, təərəddüd çağı-nı arxada qoyandan sonra seçimlə-rində qetidirlər və onlara qarşı olan bütün mövcud çevrə ilə bu seçim uğ-runda mübarizə aparırlar.

Əgər Rayzmanın 30 il əvvəl çək-di-yi "Təyyarəçilər" filmində adlı baş-lıqların yaratdığı şərtlilik tamaşaçını süjetini vahidliyindən qopmağa vadar edirdisə, rejissorun 70-80-ci illər ya-radıcılığında tamaşaçı ekranda film izlədiyinin fərqi nə varmır, sanki həya-tın bütöv bir parçasını izlədiyini duyur.

Yuli Rayzmanın filmləri ilk baxış-dan sadə görünür. Ekranda müraci-ət etdiyi mövzulardan söhbət dü-şəndə Rayzman qeyd edirdi ki, hər insanın həyatında özünəməxsus formada baş verən problemlər so-sial təzahür kimi üzə çıxanda sənət əsərinin mövzusuna çevrilir və mən bu məsələlərlə məşğul oluram.

İkiseriyalı "Qərribə qadın" filmi (1977) başqalarına qərribə görünən Yevgeniyanın mənəvi dünyası, batini

na olmaqla, qəfəsdəki quşlarla əha-tələnməsi filmdəki uğurlu rejissor ta-ptıntlarına nümunə ola bilər. Rejissor vahid məzmunun kənar qalan gələ-cək gerçəklişmənin və bütün süjet boyu şəklini dəyişərək mövcudluğ-u itirməyən ümid çalarlarının həllini sonluqda təərəddüd və qətiyyətin eyni ünvana yollanması ilə tamaşaçıya çatdırır. Aktrisa İrina Kupçenko ya-ratdığı Yevgeniya obrazının dərin alt qatlarına enir, onu həm özünü, həm də şəxsi səadətini axtaran qadın kimi seçiyələndirə bilir.

Dünya kinosunda hər bir rejisso-run öz komandası, öz sevimli aktyor ansamblı olduğu halda, bu normal praktika Yuli Rayzmanın yaradıcılığı üçün xarakterik deyil. Bir aktyorun filmə-filmə dəşinməsi, eyni sima-nın təkrarlanması onun sənət yolun-dan kənar cəhətdir. Uzaq və ya ya-xın xarakterlərin tamaşaçıya təqdi-matından asılı olmayaraq, ekran si-malarının hər dəfə dəyişməsi onla-rın real həyat mənzərəsində dərkine yardımçı olur.

Məsələn, 1982-ci ildə çəkilmış "Fərdi həyat" filmində Yuli Rayzman bir anın hökmündə gərəksizliyə məhkum edilmiş fərdin daimi vur-nuxmalarını aktyor Mixail Ulyanovun simasında ekrana gətirir. Abrikoso-vun vərdiş etdiyi həyatdan qopması onu aqressivləşdirir, daxili çırpıntıla-ra məruz qoyur, ailə üzvlərinin gün-dəlik yaşam tərzinə həmişəki ritmdə davam etməsi məniyyətini daha da təkleyir. Bütün bu xırdalıqlar rejissor

Holiyor Safarov(Xoliyor Safarov). 1983-cü ilin 21 fevralında Qashqadaryo vilayətinin Çiroqchi rayonu, Ayritom kəndində anadan olmuşdur. 2005-ci ildə Samarqand Dövlət Universitetinin Özbək filologiyası fakültəsini bitirmişdir. 2003-2008-ci illərdə “Erudit” qəzetində redaktor, 2008-2019-cu illərdə “Bekajon” qəzetində müxtəlif vəzifələrdə fəaliyyət göstərmişdir.

Əsərləri Özbəkistanın nüfuzlu ədəbi nəşrlərində, həmçinin Türkiyə, Azərbaycan, Rusiya, Ukrayna və Qırğızıstanda dərc edilmişdir. “Ay batmayan gecələr” (2010), “Qanadsız quşlar” (2015), “Namus və həyat” (2019), “Anamin yalanları” (2024) adlı kitabları çap olunmuşdur. Hal-hazırda “Özbəkistan Tarixi” televiziya kanalının “Sənədli filmlər” redaksiyasının baş redaktorudur. Özbəkistan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür.

* * *

Malik kişi qorxudan oyandı. Başını qaldırıb, yanında hələ də yuxuda olan oğluna baxdı. Oğul dünyanı unutmuş, həyatın dadını alırdı. O, oğlunun ayağından atıb atdığı döşeyini çiyninə çəkdi və dərin bir nəfəs aldı. Gözlərini ovuşdurub, pəncərəyə baxdı. Hələ qaranlıq idi. Bir neçə maşının gurultusu eşidilirdi, amma küçə sakit-di, səhərə hələ çox vardı. Sonra gözlərini qapıya dikdi və yavaşca digər otağa qulaq verdi. Hər şey sükut içindəydi. Orada həyat yoldaşı, başındakı şişdən öteri xəstəxanaya düşdükdən sonra, onun iki qızı ilə bir yerdə yatırdı. Sarvgül bir həftədir məktəbə getməmişdi; qardaşının işlərinə qarışmış, yemək və təmizliklə məşğul olurdu. Şükürlər olsun ki, belə vaxtlarda onu tək buraxmırdılar.

Sübh açılırdı - üçüncü gün: arvadı Faridə reanimasiyadadır. Hələ də özünə gəlməyib.

“Ay Allah, - gözlərini tavana dikdi Malik kişi. - Görsən, bu iki gündür ayılmır?!”

O, qüssəli düşüncələrin min bir küçəsində gəzinib çıxdı. Gözləri önündə qanad-qanad sağlamlıq böyüyən övladları canlandı - və birdən tir-tir əsdi. Alt dodağını dişlədi, bir an donub qaldı. Başının altında çarpazlanmış əllərinin uyuşduğunu hiss edincə yavaşca yan çevrildi. Sanki dediklərini eşidəcəkmiş kimi mışıl-mışıl yatan oğluna pıçiltıyla səsləndi:

- Oğlum, anan mütləq gələcək...

Sonra durub pəncərəni açdı. Həmişə belə eder: səhər duranda ilk işi pəncərəni açmaq olar. Dəfələrlə bu vərdişi ona baha başa gəlib - uşaqları soyuqlayıb. Amma o, adətindən dönmür. Evə təmiz hava və həyat nəfəsi girir, deyər düşür. Bundan həzz alır, ruhən qidalanır. Ancaq bu gün bunu hissiz-hərəkətsiz etdi. Elə-belə, formal açdı və oğlunun sərin mehə bürünüb üşüyərək yan çevrildiyini, yorğanı başına çəkdiyini görüb tez pəncərəni örtüdü.

“Soyuyub xəstələnməsin. Bu da çatırmış kimi...”

Hamamda əl-üzünü yuyarkən aynaya baxdı: parlaq gözləri solub, çöhrəsi avazıyıb. Güclü bədəninə yaraşan çiynləri çöküb. Baxışlarında nəse itmişdi, gözləri dərin hüznə dolu idi. Saqqalı da uzanmışdı. Üzünü qırxmağa hövsələsi çatmadı, görünür. Tələsik

ƏTİR GÜL

H e k a y ə

(Qardaş xalqlar ədəbiyyatı - özbək ədəbiyyatı)

silinib çıxdı və uşaqları oyatdı. Tələm-tələsik bir az səhər yeməyi verdirdi. Sonra üst-başlarını dəyişdirib, qızlarını məktəbə, oğlunu bağçaya hazırladı və Sarvigilə tapşırdı ki, günorta uşaqlara yemək bişirsin.

- Kartof qızartsam, olarmı? - çiynini sıxıb utanaraq soruşdu bacısı. - Başqa yemək bişirməyi bilmirəm.

- Olar. Təki balacalar ac qalmasın. Diqqətli ol. Axşama yumurta gətirəcəm.

Malik kişi qızlarını məktəb yoluna qədər ötürdü və dərindən sonra birbaşa evə dönmələrini tapşırdı. Qızlar “Oldu!” deyirmiş kimi başlarını yellədilər, amma atasının artıq geri dönmək istədiyi anda böyük qızı soruşdu:

- Ata, anam nə vaxt gələcək?

- Gələcək. Ədəbli qız olub, yaxşı oxuyun - ananız tezliklə sağalib evə dönəcək.

- Tez gəlsinlər... Anamı çox darıxmışam... - deyib atasına baxa-baxa qəfil ağladı balacası.

Qızının muncuq kimi gözlərindən süzülən yaş damcılarını atanın bağrını dağladı.

- Ağlama, qızım... Anan gələcək. Anan ağappaq olub gələcək, - deyər qızının göz yaşlarını yayıqla sildi. Sonra onu yanağından öpdü.

- Sən məktəbinə get, mən də ananı gətirib gələcəm.

Malik kişi əl-ələ tutaraq məktəb həyətinə doğru gedən qızlarının arxasınca baxdı. Sonra küçədəki dükandan oğluna “çupa-çups” alıb, onu uşaq bağçasının müəlliməsinə təhvil verdi. Bağçaya çatanadək anasını xatırlamaq uşaq tərbiyəçisinin əlinə keçən kimi ağlamağa başladı.

- Ata, mən anamın yanına getmək istəyirəm!

- Əgər ağlamasan, anan özü gələcək. Mən ananı gətirməyə gedirəm axı, - deyər oğlunun saçlarını sığalladı. Sonra: - Bir də belə etsən, sənə “çupa-çups” almarım! - dedi.

- Yox-yox, Odilcan ağıllı uşaqdır. Ağlamayacaq, - deyər tərbiyəçi onu ovundurdu və içəri apardı. Malik kişi isə sürətlə avtobus dayanacağına doğru getdi. Dayana-caqda bir gencin gül buketi ilə gözələliyini görən kimi, yoldaşının atırgülü necə sevdili yadıma düşdü.

- Tapdım! - sevinclə dilləndi. - Ona bir dəstə atırgülü aparım. Gözlərini açan kimi sevinəcək. Bəlkə artıq özünə gəlib. Əgər ayılıbsa, daha da yaxşı. Gülləri ona əlimlə verəcəyəm.

Malik kişi belə də etdi. Güllərlə reanimasiya şöbəsinə gələndə, həkim bir cümle ilə onun bütün sevincini və ümidini alt-üst etdi.

- Hələ də ayılmayıb.

Ağ xalatl, qarınli həkimin bu xəbəri elə adi, soyuq səslə deməsi Malik kişinin nitqini qurudub, bədənini titrətdi. Elə bil başına kərpic deydi. Gücsüz halda qapıya söykəndi və ümidlərini yerlə bir edən həkimin yastı sifətinə baxdı. Belə soyuq xəbəri bir az izzətlə, qayğı ilə deməyən bu dilsiz həkimin dilini çəkib almaq istədi, amma əli nə etdi? Özünü saxladı. Axı indi Faridanın canı onların əlindədir! Onlar onu ölümün pəncəsindən çıxarmışdılar.

- H-hələ də?... Niyə özünə gəlmir?... - Malik kişi tələsik sual üstündən sual yağdırdı.

- Əməliyyat ağır keçdi. Narahat olmayın, kişi, ayılacaq.

- Axı bu gün üçüncü gündür?! - Biz əlimizdən gələni etdik. İndi hər şey Allahdandır. Gözləməkdən başqa çarə yoxdur. Hələ ki, dözümlüdür. Baş beyin əməliyyatıdır, təsəvvür edərsinizmi?

Həkimin bu sözləri ona “şükür edin ki, əməliyyatdan sağ çıxıb” kimi gəldi və daha da pərişan etdi.

- Nə, bu... - danışa bilmədi Malik kişi. - Ayılacaq mı?

- Ayılacaq! - həkim inamla dedi.

- Elə deyilən də, kişi, - deyər Malik sevinclə uşaq kimi sevinərək dərinə nəfəs aldı. - İçəri girim. - Olmaz.

- İcazə verin, tez çıxaram, - nəfəsi içində qaldı. - Bir üzünə baxım...

Həkim başı ilə “Yaxşı, girin” dedi.

- Amma tez çıxın.

Malik kişi palataya girən kimi hər günkindən daha çox diksindi. Arvadının üzünə ümid dolu baxışlarla baxdıqca, ürəyi sanki içində çəkildi.

- Farida? - deyər çarpayının yanındakı stulda oturdu. Sonra arvadına başdan-ayağa baxdı. Onun solğun vəziyyəti Malik kişini daha da haldan saldı. Sanki səhər yuxusunu alan kimi sakit və məsum uzanmışdı. Yumulmuş gözlərinə, çökən yanaqlarına baxdı. Sonra asta əli ilə arvadının sümüyə çevrilmiş biləklərini tutdu və üzünə baxdı. Baxdı və gördü ki, elə bil solmuş bir yarpaq kimi saralmış, canı çəkilməmiş bu üz, qurumuş torpaq kimi çatlamış və qabıq-bağlamış dodaqları, gözlərinin ətrafındakı bənövşəyi halqalar həyat çırağının get-gedə sönməkdə olduğunu göstərir.

- Belə etmə! - kişi titrədi. - Axı uşaqlar var... Həç vaxt belə etmə, ana...

İçini-dağlayan dərdi ürəyində boğub, asta qalxdı, arvadının solğun üzündən sakitcə öpdü. Sonra yenə stula çökdü və pıçiltı ilə dedi:

- Farida, birçə gözlərini açsan...

Qadın elə bil ərinə inciməmiş, fəniden üz döndərmiş kimi lal və bihuş uzanmışdı; nə ərinin göz açmasını həsrətlə gözləyən sözlərini, nə də mehriban və isti əllərinin onun barmaqlarını tutduğunu hiss edirdi.

- Farida? - deyər ər arvadının hüznü sifətinə baxaraq danışmağa başladı.

- Elə bil qəsdən gözlərini açmırsan, hə? Bunu sənə yaraşdırıram mı? Gözlərin gülmək üçün yarıdılıb, sənə təbəssüm yaraşır. Tap görüm sənə nə gətirmişəm? - o, hələ də əlində tutduğu gül dəstəsini qaldırıb arvadına uzatdı.

- Sənin üçün almışam. Eşdir-sənmi, ana?..

Cavabsız qalan suallar Malik kişinin boğazında düyün kimi ilişdi.

- Evdə uşaqlar səni gözləyirlər... - deyər birdən ağlamağa başladı. Sonra burnunu çəkdi. - Beləcə yatma, bir düşün! Eh, sənə bax ha... - deyər inciməmiş kimi arvadının əlini buraxdı, gül dəstəsini çarpayının yanındakı tumba üzərinə qoyub otaqda əsəbi halda gəzişməyə başladı.

Gözləri qarşısında hər səhər və hər axşam analarını soruşan, səsküy salan, onun qəlbini parçalayaparçalaya sinəsinə ox kimi sancılan uşaqları canlandı. Onların baxışları,

atasından bir təsəlli, bir şəfa gözləyib ala bilməmələri, küsüb evin künc-bucaqlarında dodaqlarını büzüb oturmaları, bəzən onun əsəbləri pozulanda qulaqlarını dartmasından sonra, “Sən pis adamsan! Anamız yaxşıdır!” deyər üzünə qışqırmaları gözləri önünə gəldi.

Yenidən çarpayının yanına gəlib stula oturdu və yenə arvadının hissiz əlini titrəyən, qaynar ovucuna aldı. Biləyinin damarlarına toxunub nəbz axtardı, lakin heç nə anlamadı. Gözlərini bir nöqtəyə - qadının üzünə zillədi və dərinə kədərə qərq oldu. Elə o anda qəlblər dilə gəldi, nicat gözləyən və həyrətini itirmiş baxışlar danışmağa başladı...

“Anası...”

“Gəldinizmi?..”

“Hə. Hər gün burdayam. Nə işdə, nə evdə rahatlıq var.”

“Uşaqlar yaxşıdılar?”

“Yaxşıdılar, amma səni soruşurlar. Mən hər səhər evdən “bu gün ananız gətirəcəyəm” deyərək onları da, özümü də ümidlə yola salıram.”

“Balacamız yaxşıdır?”

“Anası, bir az da özünü düşün! Məni yox, uşaqları darıxırsansa, gözlərini aç! Birçə baxışını görmək istəyirəm...”

“Gözlərimi darıxmısan?..”

“Ehhh!.. Mən səni ilk dəfə görməyə gələn cavan oğlanam? Zərafət edirsən? Toxun açıqdən nə dərdi ola bilər...”

“Dərhal əsəbiləşirsən ha? Yaxşı, danışmıram.”

“Məndən incimisan? Hə?”

“Sən yaxşı adam olsaydın, mən belə uzanmazdım.”

“Hə? Soyuq su içib xəstələnsən də, günahkar mən olmalıyam?”

“Güldürmə, hər yerim tir-tir titrəyir.”

“Qoy titrəsin, amma gözlərini aç, ayağa qalx. Axı sən güclü idin!”

“İndi halım yoxdur...”

“Alınar, çalış. Yadındadırmı, böyüyümüzə hamilə olanda “Ay, necə doğacağam?” deyirdin. Amma doğdun axı? Həm də elə bəyəndin ki, iki “sifariş” də verdin.”

“Ayıb olsun, utanmırsan...”

“Dur onda!”

Elə bu vaxt qapı açıldı və həkim içəri girdi.

- Bədir, çıxın.

- Qardaş, bir az da qalım, - deyər yalvaran səslə xahiş etdi ər.

- Baxın, hələ də özünə gəlməyib axı...

- Çıxın, çıxın.

- Qardaş...

- Özünə gəlsin, sonra gəlib istədiyin qədər danışarsan.

- Gələcək, deyilmi?..

- Gələcək...

(Ardı var)